

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 7 AUGUSTI 1921.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG

HÖGMAN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

Hembygd, du är
som en älskande
kvinna,
ren och skär
som den jag vill
vinna.

Ögonen sluter jag,
huvudet lutar jag
mot dina knän.
Att leva mig lär.

Ur "Hembygdsvisor"
av OLA HANSSON.

Two typical Skånebilder. Foto Appelkvist och Heurlin.

ELLEN AMMANN, FÖDD SUNDSTRÖM

EN SVENSK MÄRKESKVINNA I UTLANDET - AV LYDIA WAHLSTRÖM

NÄR JAG FÖRSTA GÅNGEN SÅG ELLEN Ammann, var det vid skrivningarna till vår gemensamma studentexamen, maj 1888, i Wallinska skolan. En liten mörk flicka med hängande fläta och blyga, melankoliska ögon, som kunde lysa upp ibland, när ett obeskrivligt vackert leende for som en krusning över en eljes spegelblänkt lugn yta. Det leendet, upptäckte jag sedan, kom nära nog mot hennes vilja — hon var som ideell och målmedveten ungdom i allmänhet "dreadfully in earnest". Det året voro privatisterna mot vanligheten styvare än skolans egna i studentexamen, men så utgjordes de också av Ellen Sundström och hennes kamrat från franska skolan, Gerda Lundberg, sedermera för socialt verksamma kvinnor känd under namn av Gerda Hellberg.

Ellen Sundström föddes den 1 juli 1870 i Stockholm, där fadern var lärare vid Ladugårdslands läroverk. Doktor Sundström var framstående zoolog, och hans intressen på detta område gingo i arv, fast på det konstnärliga gebitet, till den yngre dottern Harriet, känd som djurmålarinna och specialist på träsnitt. Men också modern var en betydande personlighet med en vitalitet, som räckte till både för att deltaga i mannens jakter och hjälpa honom i hans journalistiska verksamhet — han var nämligen även medarbetare i Stockholms Dagblad.

Efter avlagd studentexamen och ett års vistelse i Tyskland, gick Ellen Sundström ett år på Gymnastiska Centralinstitutet, men lämnade Sverige redan 1891, då hon gifte sig med en läkare i München, doktor *Ottmar Ammann*. Han hade studerat gymnastik i Sverige, och hans unga hustru hjälpte honom i hans egenskap av föreståndare för ett nygrundat ortopediskt institut med Zanderapparater. Hennes mesta tid togs emellertid i anspråk av de sex barnen: fem söner och en dotter, och det var först när de äldre närmade sig ungdomsåldern, som hon började ägna sig åt social verksamhet. Först gällde det huvudsakligen den enskilda fattigvården, som på katolskt språk heter caritiv verksamhet. Ellen Ammann hade sedan barndomen av sin mor varit uppfosttrad till katolik, och en brinnande religiös hänförelse har sedan dess varit grundlaget i hennes väsen; det är den mer än någonting annat, som gjort henne till den betydande personlighet hon nu blivit inom sitt nya fädernesland. I själva verket har den katolska kvinnorelsen inom Bavern under en lång följd av år egentligen legat i hennes händer, och hennes oumbärlighet även för social hjälpverksamhet har bäst visat sig under kriget, då hon varit en av de mest framskjutna i ledningen av både officiella och andra kommittéer. Det är

Ellen Ammann.

icke för mycket sagt att Ellen Ammann åtminstone under de senare tio åren varit Bajerns Agda Montelius, men hon har dessutom för Katholischer Frauenbund inom delar av Tyskland och Österrike utövat Ann Margret Holmgrens banbrytarverksamhet. För oss, som åtminstone inom kvinnosaken inte veta av några konfessionella skiljepunkter, låter det egendomligt att höra talas om två religiösa kvinnoorganisationer, Deutsch-Evangelischer och Katholischer Frauenbund. Men de betingas av de politiska förhållandena i ett land med blandad religion, där både katolikerna och de kristligt sociala utgjort särskilda partier vid riksdagen. Särskilt katolikernas starka organisation, Centrumpartiet, har i Tysklands politik spelat en roll, som helt enkelt inte kan överskattas: vi ha ju på senaste tiden funnit, att det under sitt nuvarande

namn, Christliches Volkspartei, är det enda parti, som visat sig vara i stånd att dela regeringen med socialisterna. Och då socialisterna, även de mera högersinnade, i Tyskland vanligen intaga en radikalt avvisande hållning gent emot kristendomen, har det ur allmänt religiös synpunkt sin stora betydelse, att det finnes ett stort politiskt parti, organiserat med kristendomen som främsta programpunkt. Men katolikerna ha alltid visat sig kunna uppskatta kvinnoverksamhet för sin kyrkas sak, och att katolska kvinnoförbundet hört till de mest livaktiga grenarna av Tysklands katolska parti, har säkert till icke ringa del varit Ellen Ammanns förtjänst.

Redan 1897 grundade hon i München den avdelning av föreningen till skydd för unga flickor, som kallas Bahnhofsmmission och är avsedd till besök vid järnvägsstationerna i större städer för att skydda vilsekommen kvinnlig ungdom. 1904 deltog hon på en s. k. Katholikentag i diskussionen — den första kvinna, som någonsin hållit tal på en sådan, och detta i ett land, där kvinnors deltagande i politiska möten ännu till 1908 var förbjudet i lag.

1904 grundade hon också Münchens förening av Katolska Kvinnoförbundet, där hon sedan dess alltjämt varit ordförande. Det var hon, som sedan åstadkom en sammanslutning av samtliga bayerska föreningar till den bayerska Landsföreningen av Katolska Kvinnoförbundet (1911), vars ordförande hon också sedan dess har förblivit, på samma gång som hon tillhör centralstyrelsen för Tysklands Katolska Kvinnoförbund. Men hennes utomordentliga arbetsförmåga och brinnande intresse har också fört henne utanför de katolska organisationerna. Så har hon gjort sig känd i arbetet för barnavård och arbeterskeintressen, för husmodersföreningar och hemindustri och har slutligen varit medlem av Münchens fattigvårdsstyrelse och folkskoleöverstyrelse.

När sedan kriget utbröt, blev det hon, den svenskfödda kvinnan, som hösten 1914 sammankallade Bajerns kvinnoföreningar till en av henne själv ledd församling, där man beslöt att ställa sig till den kommunala hjälptjänstens förfogande. Själv organiserade hon i sitt distrikt en arbetsförmedling jämte en lärlingsskola för kvinnliga arbetslösa, vidare hyresförmedling, barnkrubba och utackordering av feriebarn etc. Men jämsides med all denna kommunala verksamhet, som skaffade henne vice ordförandeplatsen i den bayerska kommissionen för militärens anhängiga, hade hon också medhunnit att ställa Katolska Kvinnoförbundet i kristidsorganisationens tjänst. Och när revolutionen utbröt och Centrumpartiet med äkta katolsk smi-

Doktor Ottmar Ammann och fru Ellen Ammann med deras barn Erik, Hugo, Albert, Rolf och Franz samt dottern Maria.

Beställ Edra möbler vid **NYA MÖBELVERKSTADS A.-B. i FALUN,** ÅSGATAN 17 Rikstel. 1196

Tillverkning av finare och enklare möbler samt Bank-, Skol- & Tingshusinredningar. Den ständigt ökade omsättningen är bästa rekommendationen.

Införda offerter och kostnadsförslag.

MINA LEVNADSMINNEN.

AV HELENA NYBLOM.

(Forts.)

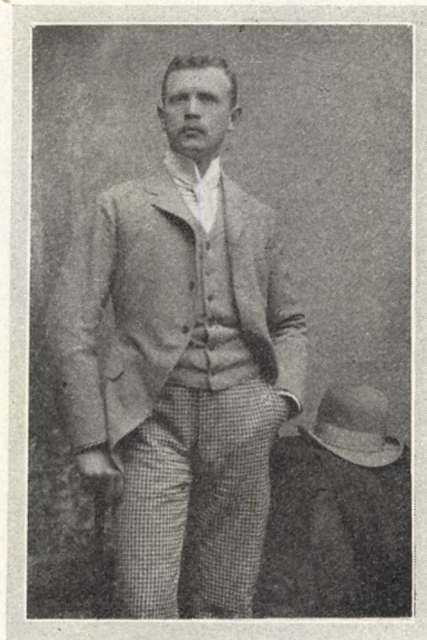
MEN OCKSÅ HAN KÄNDE SINA blommor mycket intimt, och hans skissböcker vittna om hur omsorgsfullt och innerligt han studerat dem i alla deras olika stadier av utveckling. Han försökte sig också på porträtt, men härför saknade han fallenhet. Det personligt karaktäristiska kom inte fram i de porträtt han utförde, och de blevo ganska led-samma. En gång hade han av en viss grevina utfört ett porträtt, vilket han för tillfället hade uppe i prins Eugens atelier i Arvfurstarnas palats. Han bad mig komma upp för att se det och jag infann mig. Ledsamt nog tyckte jag att porträttet var — rätt ledsamt, men jag försökte att säga några vänliga ord därom, och anmärkte att han hade fått ett vackert ljus över håret, att sidenet i klänningen hade ett roligt färgspel och liknande ganska intetsägande anmärkningar. Den påföljande dagen besökte jag Wennerbergs, som då bodde i Stockholm. Gunnar satt och ritade medan fru Wennerberg var sysselsatt med ett handarbete.

"Nå, vad tyckte Helena om Gunnars sista porträtt?" frågade fru Wennerberg, men innan jag hann svara, sade Gunnar, medan han fortsatte att rita: "Hon tyckte det var *vidrigt!*" — vilket ju bevisade att jag inte hade lyckats så särdeles i att dölja min verkliga mening.

Men Gunnar var inte ond däröver. Han var den mest anspråkslösa människa man kan tänka sig. Kanske hade det inte skadat honom om han ibland kunde ha hållit sig mera framme. Men den konsten är svår att lära sig, för de få välsignade människor, som inte ha anlag därför.

Det var, som sagt mycket olika människor vi sågo hos oss, och inte blott dem som umgingos i familjen. Också till det stora köket på nedre botten kommo folk i förbifarten från gatan och landsvägen, för att erbjuda arbetshjälp eller be om ett litet understöd. Så hemsöktes vi en gång av zigenare som hade slagit sig ned i Sandgropen. En liten parvel, gulbrun i ansiktet och med becksvarta ögon och hår, klädd i granna färger, fattade genast tycke för min son Knut, som också var en svartmuskig gosse. Den lille zigenaren hängde

dighet tog sina kvinnor i anspråk inom det politiska livet, var Ellen Ammann naturligtvis självskrivnen som de bajerska katolska kvinnornas första representant i bajerska lantdagen. Redan februari 1919 invaldes hon och kom därför att sitta i lantdagen under den session, då det dödande skottet avlossades mot Bajerns röda diktator, Kurt Eisner. Så taktfullt skötte hon också sin uppgift i denna prövande tid, då katolska präster och munkar flerstädes funno en plats i de nytillsatta arbetar- och soldatråden, att hon sommaren 1920, då något mera ordnade förhållanden inträtt, insattes som det Kristliga folkpartiets representant vid de nya valen och snart också blev den enda kvinnan i det permanenta utskott, som har att förmedla förbindelsen mellan regering och riksdag under den tid riksdagen icke sammanträder. 1920 har hon dessutom blivit invald i det bajerska statsutskottet. Ett par bajerska ordnar jämte det påvliga guldkorset "Pro ecclesia et pontifice" kommo henne under krigstiden till del.

Gunnar G:son Wennerberg.

sig fast vid honom och tilltalade honom på sitt eget ofattliga språk. Slutligen kom Knut till mig och viskade:

"När allt kommer omkring är jag kanske farbror till den lilla stackarn?"

Grunden till hans förmodan var den, att mina förfäder på mödernet buro namnet Sonin, och nu är där i Italien en liten by som heter Sonino, mest befolkad av rövare och skojare. Jag har hyst en sorts föreställning att härstamma från detta rövarepack, och hade väl någon gång yttrat mig därom till barnen. Nu tänkte Knut att det var någon av familjen som hade uppenbarat sig.

Ofta kommo italienare och spelade positiv eller dragharmonika och man kunde nästan alltid känna igen ett italienskt positiv därpå att "*Mandolinata*" fanns på dess program. Jag tyckte om, att gå ner på gården med ett glas vin och tala ett par ord med "konstnären", om det var en italienare, och lyssnade därför efter vad som spelades. En dag satt jag och sydde medan min yngste son satt på golvet på andra sidan av gården. Jag tystade på den lille för att lyssna om "*Mandolinatan*"

Man frågar sig ovillkorligen om Ellen Ammann under denna bräddfyllda tid kunnat ha något till övers för privatlivet. Hur hon före kriget trots allt sitt myckna utåtriktade arbete var själen i hemmet, det har jag på mer än ett sätt varit i tillfälle att konstatera. Efter krigsutbrottet, då mannen tjänstgjorde som överstabsläkare på fältlasarett och fyra av sönerna voro ute i kriget, har kanske hjälpverksamheten ofta för henne varit den bästa tröst i de hopade bekymren. Visst är, att Ellen Ammann i sällsynt grad hör till de kvinnor, som få mer att ge i samma mån de ge ut sig själva, och den glädje hon haft av alla sina barn, av vilka sönerna nu ha anställningar och dottern är student vid Stockholms högskola, visar bäst det stora inflytande hennes på samma gång milda och starka personlighet inte minst inom hemmet utövar. Men bakom detta inflytande ligger ett mycket djupt och behärskat inre liv, som hämtar styrka ur eviga flöden. Det finns fortfarande vemod kvar i hennes blick, och

skulle låta höra sig, men han svarade mig mycket förnämt: "Att mamma bryr sig om så'na struntvisor!" En annan dag kom en halvvuxen italiensk flicka, som spelade dragharmonika. Då jag samtalade med henne i köket, började hon resonera över sina iakttagelser här i Sverige. "Det är ett underligt land detta", sade hon. "När man ber om ett stycke bröd, så ge de en en bok, däri det står hur man skall komma till himlen. Och så är det så konstigt att här kan nästan alla läsa och skriva, och så begriper de *ingenting*. Hos oss i Italien finns många som inte kan varken läsa eller skriva, men vi begriper allt! (tutto!)" Jag kan inte neka att jag gav henne rätt, och jag finner fortfarande att människors bästa utveckling inte beror på om de kunna läsa och skriva. Men så får man nog också räkna med den naturliga begåvningen, som utan tvivel är mycket rikare hos de latinska raserna än hos oss, där vi skola ersätta den med en del mera och mindre påklustrade kunskaper.

Den största glädjen jag hade under det vi bodde i Geijerska gården var våra musikövningar om söndagarna. De försiggingo i den stora salen under Robert Schultz' anförande. Det vackra, stora rummet vätte ut till den rymliga verandan och från trädgården trängde syrendoft och fågelsång in till oss. Min yngste son, som uppmärksamt lyssnade till all musik, satt en dag på golvet och gav akt på fågelsången. Plötsligt såg han upp och frågade:

"Tycker du fåglarna sjunga vackert?"

Då jag svarade, att jag tyckte mycket om att höra dem, yttrade han med ett visst förakt i rösten: "Det är ju bara slarv!". Det hade varit förgäves han hade försökt att få en sammanhängande melodi i deras kvitter.

Med våra musikövningar försökte vi att få det att bli något bättre än slarv, fastän vi ju aldrig uppnådde fågelsångens fullkomlighet. Vi arbetade ganska flitigt, och alla deltagarna voro varmt intresserade för musiken. Bland annat sjöngo vi en stor del av Cherubinis Requiem, vilket jag aldrig har upphört att beundra som en av de härligaste kompositioner som finnas. Med stor tillfredsställelse har jag senare läst, att Beethoven

den veka flickgestalten är i en förvånande grad bibehållen trots de femtio åren. Men tiden och erfarenheten har också hos henne utvecklats en humor, som är henne till stor hjälp och bidrager att hålla hennes charm vid liv. Trofastheten är för övrigt ett utmärkande drag i Ellen Ammanns personlighet: den gör henne till sina vänners vän i alla skiften, och den har också gjort det möjligt för henne att bevara kärleken till sitt gamla fosterland. Jag har endast känt *en* kvinna till, som haft hennes förmåga att ha två fädernesland, och det var vår avlidna kronprinsessa, med vilken hon för övrigt företer mer än ett likhetsdrag. Hon är också lycklig åt att äga en bit svensk jord i Stockholms skärgård, och dit brukar hon gärna komma över om somrarna och andas sitt gamla fosterlands friska luft, när hon behöver vila från alla de mödor hon uthärdat i det nya.

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

satte detta Requiem oändligt högt, och när han lyssnade till dess utförande lutade han sig långt in emot orkestern, för att i sin dövhet uppfånga det mesta möjliga av skönheten. Också Södermans lilla mässa, tillägnad Uppsala sångförening utförde vi. Vidare Södermans förtjusande kvartetter. "Minna satt i lunden" och de andra till Runebergs ord. — Och mycket annat!

Även instrumentalkompositioner inövade vi, och hade en utmärkt violoncell i studenten Wernér, som spelade violoncellstämman med mig i Beethovens C-moll trio. För kort tid sedan har jag här i Stockholm spelat samma C-molltrio med en dotter till Wernér i violoncellen och Sigrid Lindberg i violinen. Ja, det var mycket lyckliga tider, och människorna kommo verkligen till dessa söndagsövningar. Numera har ju ingen tid till något, men alla störta omkring för att utföra — vad?

Robert Schultz lyste av glädje när han hade funnit något nytt till oss att sjunga, och fick genast alla att intrassera sig därför. Han var skapad till anförare, då han på samma gång hade den egenskapen att vara obönhörligt noga i sina fordringar och så outröttligt älskvärd, att han aldrig förvirrade eller nedslog en med nervös häftighet eller uppbrusande vrede. Han ville det skulle gå bra, och han fick det att gå bra. En stor glädje för mig var det också, att min älskade son Carl Göran, hade börjat spela violin. Då vi flyttade upp i Geijerska gården, hade han just brutit sin ena arm, och det skulle vara som en sorts gymnastik för honom, att börja med violinen. Men det visade sig att han hade ovanliga anlag för detta instrument. Inte blott att han genast spelade rent, men dubbelgrepp och stora accorder föll honom så lätt, som om han länge skulle ha studerat violin. Han hade en stor, bred, klingande ton, som passade särskilt för den gamla italienska musiken. Det dröjde inte länge innan vi spelade Corelli och Tartini tillsammans, och han hade den rätta uppfattningen av denna oupphinnliga musiks skönhet och patos. Syskonen stodo omkring honom med öppen mun och lyssnade när han spelade, och professor Josephson, som flera gånger hörde honom hemma hos oss, sade att sedan han hörde Joachim som ung, hade han aldrig hört någon med så utpräglade anlag för den stora musiken. Att dessa sköna anlag aldrig blevo utvecklade har varit både hans och min hjärtesorg. Det beror på många samverkande omständigheter, över vilka man inte varit herre. Först och främst fanns ju inte i Uppsala en musikmiljö eller en betydande lärare, som det finns i så många städer på kontinenten. Man torde inte skicka den unga gossen ensam utrikes och hans far ville att han först skulle taga studentexamen. En violinspelare bör ju vara färdig med det mesta av det tekniska när han är aderton år, och då började först Carl Göran att ägna sig på allvar åt musiklivet. Efter sin egen önskan reste han till Brüssel, eftersom han hade hört och beundrade Ysaye. Men denne store konstnär var inte den lärare som passade honom. Han, liksom många av de största var nog för mycket upptagen av sin egen konst för att duga till lärare åt nybörjare. Dessutom hade Carl Göran en svaghet i sin vänstra arm, som alltid var honom till hinder. Han arbetade mycket, nästan för mycket, men det var som om han inte hade arbetet klart för sig och hans sköna talang bleknade bort. Ännu slog den ut som en flamma, en kort tid efter hans återkomst till fäderneslandet, men så släcktes den, och han fick lov att säga farväl till sitt livs stora kärlek. Nu är violinen såld, men

De invigdes visdom.

Gudar i mänsklig gestalt
formade skaparens bild
i morgonväkten
mänskorna till helig gåva. —
Gudarna gingo hädan.
Bilden står kvar.
Skynd är gestalten
av nattliga moln,
avundsamma töcken. —
Huvudet vilar
på starka axlar
ovan glidande skyar och stjärnor.
Anletsdragen skådar ingen dödlig.
I tusen och åter tusen år
ha längtande blickar
spanat uppåt
ur rimlet vid stodens fötter.
I tusen och åter tusen år
ha längtande hjärtan
frågat:
hur är anletet?
Är det strålande?
Är det vredgat?
Är det blint?

RUTH MILLES.

den rikedom av musikkännedom och violinstudium han har förvärvat under de många år han blott har levat i musikens värld, kan nog komma många andra till godo. Jag tror mig med sanning kunna säga, att han hör vad som är äkta och oäkta, och att han kan bedöma rättvist, utan avseende på person. För mitt minne står det som något av det lyckligaste jag har upplevat den tiden då vi spelade tillsammans i Geijerska gården.

Så länge vi voro nog lyckliga att få begagna båda våningarna i Geijerska gården, hade man god plats att se många människor hos sig. Då Gustav Lagerbring förlovade sig med den vackra fröken Hedvig Nisbeth år 1880, gjorde vi en bal, till vilken alla våra unga bekanta voro inbjudna och vilken jag kommer ihåg som en av de gladaste tillställningar jag varit med om i Uppsala. Vi dansade nere i den stora salen, men så var det något särskilt roligt och omväxlande att ha den illa trappan att springa upp för till de upplysta rummen på övre botten. Bland gästerna var också August Lindberg, som hade gjort en lång järnvägsresa för att i tid hinna fram till balen. "Jag skulle med", sade han bestämt. Vi sutto och samspråkade i övre salongen, då Hugo Hamilton kom, stormade upp för trappan, och vid synen av oss två, som sutto ensamma däruppe, låtsade han svimma, till stor munterhet för oss alla tre.

Barnen voro naturligtvis med hela kvällen, och det gick mycket muntert och stojande till. En annan fest vi firade i Geijerska gården var min mans femtioåriga födelsedag. Orfei drängar infann sig för att ge honom en serenad, och började som alltid, när de sjöngo för min man, med Björnsons sång till Nordraaks melodi "Ja vi elsker dette landet!" — vilket inte alls hade sin grund i Nybloms norska sympatier, eftersom han var så svensk, och så en-

bart svensk som någon, men blott berodde på hans beundran för den norska folksången, både orden och musiken. Jag kommer ihåg då Björnson för mig nämnde denna sång, som jag ännu inte kände, och sade: "Den har redan blivit den norska folksången" och jag trodde att han skröt litet. Men nu veta vi alla att han hade rätt. Ingen kan ju plötsligt bestämma att en viss sång skall bli folksången. Det ger sig själv, och man kan inte uppvisa orsakerna till att ett folk väljer den och ingen annan, var gång det vill uttrycka sin fosterlandskänsla. Ofta kan folksången vara mycket enkel, ja, den är det nästan alltid, beroende på att alla skola kunna lära sig den. Dessutom tror jag att den bör gå i ett ganska raskt tempo, eftersom det släpande tempot inte är gott att marschera efter, och heller inte verkar inspirerande. Men utan tvivel är det ett plus när melodien dessutom är musikaliskt vacker. Den norska folksången har alla dessa egenskaper. Den sköna melodien är lätt att lära sig, och brusar fram som en skara entusiastiska människor. Och så äro väl orden hänryckande, från början till slut. "Ja, vi elsker dette landet, som det stiger frem. Furet, vejrbitd over vandet med de tusind hjem." Underligt nog har Sverige ingen nationalsång; ty kungssången "Ur svenska hjärtans djup en gång" kan inte kallas nationalsången, lika litet som "Hell dig, du höga nord", och av de sånger man har försökt att med en kraftansträngning införa som nationalsång, har ingen passat naturligt för folkets smak. Var gång Björnson-Nordraaks härliga sång klingade emot oss från studentkören, var min man lika hänförd, och nu på hans 50-åriga födelsedag följdes den av många andra av hans älsklingssånger. Bland dem som voro hos oss den kvällen befunno sig också prins Carl och prins Oscar, och för att människorna utanför inte skulle begripa vem det var, hade prins Carl hängt min stora, vita schal omkring sig. Man måtte ha trott det vara en ovanligt lång dam!

Kap. 23.

ORFEI DRÄNGAR. MUSIK OCH TEATER I STOCKHOLM.

Ibland hände det att Orfei drängar inbjöd damer till sina fester och då fick man sitt lystmäte på studentsång. Vid de långa bordet, där man satt vid supén, var det bruk att studenterna sjöngo "Stora glunten" och drogo vid det tillfället rockarna av och sutto i skjortärmarna. Sedan avlöstes kör- och solosång varandra. Min man var då i sina bästa sångartag, och ingen som har hört honom sjunga en sådan kväll, kan någonsin glömma det.

Vad jag särskilt kommer ihåg att han sjöng mäterligt var Figaros aria ur Figaros bröllop: "Bedragna människoskara, kan ni då blinda vara" (med pianoackompagnemang). Dessutom folkvisan "Svinaherden satte sig på tuvan och sjöng", vilken visa han började mycket stillsamt och mezzo forte. Sedan stegrade han både kraften och föredraget då det står att "svinaherden strök av sig sin gamla hatt" och när han slutligen sjunger: "Jag är den störste kung som på jorden mände gå", så ryste det formligen i en av den imponerande glans det hade brett sig över svinaherden, medan han med mäktiga toner utslungade sitt: "sjung fallera, fallera, fallera, fallera la". En annan visa Nyblom sjöng, har jag aldrig hört någon annan sjunga. Det var en fransk soldatvisa. (Forts.)

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.
Prover sändas. Preciserat godhetsfullt vad Ni önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

HOFALLA-KVINNOR — AV SVEN FRIBERGER

NÅGRA VERKLIGHETSSTUDIER FRÅN LÅNGHEDENS BYGDER

I.

GRANNAS-MOR I HÄLLARSBO.

VÄL FINNS DET FOLK I HOFALLA, även bland kvinnorna, som anser sig gälla för långt mer än Grannas-mor borta i Hällarsboby. Men vi ställa henne dock utan tvekan främst i raden. Om man också inte först skulle råka att tänka på henne bland sockenkvinnorna, så komme i varje fall tanken att med förkärlek dröja hos henne och kanske finna sig allra bäst tillfreds där. — Grannas-mor är olik de flesta andra men är alltid sig själv. Och hon är sig själv på ett lika fördelaktigt som ärligt sätt, och det är det ovanliga. Hela sitt liv har hon levat i socknen. Mycket har förändrats omkring henne, kommit till eller tagits ifrån, stundom tagits nog så närgånget och ödesdigert, så som strax skall berättas. Men Grannas-mor själv har alltid förblivit sig lik. —

Smeden i Tibble talar för mig om Grannas-mor — berättar till exempel om hennes äventyrliga tågresa och följderna därav; men först och främst berättar han, hur hon styrde och verkade långt utom husknutarna, och han uppgav också sitt eget mellanhavande med henne. Smeden har en gång fått ett gott handtag av Grannas-mor, han som så många andra.

På den tiden var hon en myndig och styrande kvinna på den förmögna Grannasgården, lika manhaftig som klok. Gardens skötsel och hushållning leddes genom henne. Inte bara pigorna utan också drängarna hämtade gärna sina råd hos henne och antagligen stundom även Grannas-far själv. Ty han var nu senfärdig och »tafflig» — som vanligt är i sådant fall, säger man i Hofall.

Grannas-mor redde sig utan bryderi också när det gällde uppköp och affärer. — Man berättar om, hur hon en dag stegade in i en möbelaffär i staden, utvalde en prydlig möbel för kammaren hemma i Grannasgården samt därpå betalade genom att djupt nedböjd vika upp kappa och kjol och omsider hämta fram sedlarna ur deras trygga förvaringsrum i underkjolens kjortelsäck. — Men inne på banken nekade man henne likväl en gång att å mannens vägnar utkvittera ett penningbelopp. Hon blev till sist nödsakad att gå bort till stallkvarteret för att hämta sin gubbe, som stod där i bidan att få åka hem. När denne så omsider förmåtts rita sitt namn på papperet och mottagit summan, lämnade han den genast fogligt till sin hustru. Grannas-mor underlät då inte att sticka in sedelbunten i sin knutna hand genom kammersluckan. »Ser du nu, hocken de'är som har hand om pänga' ändå!» sade hon. Och bankkamrern hade ju redan sett det.

Men eljes höll Grannas-mor inte lika stramt om sedelpapperen, och med tiden uppstod där i gården en lånerörelse som omfattade ganska vidsträckta delar av den stora skogssocknen. Och Grannas-mor hjälpte rundhänt och utan formaliteter eller ock hjälpte hon inte alls. Så hände det, att hon en gång fick besök av en ung bonde från själva granngården. Han var då nyss ditgift från en annan by och hette

Vindars Gustav efter födelsestället. Förr i tiden hade han haft plats i staden, och nu ville han pynta ut manbyggnaden med ny brädfordring och därtill en veranda på övre våningen samt en del prydnadsverk i lövsågerikonst på takåskanten. — Grannas-mor tog inte väl emot Vindars Gustav. Hon sade i omisskännlig upptuktelse: »Gåck hem du och skär havran din i stället! Ruttar inte han, så ruttar inte husé heller — och inte penga' mina heller för din skull, va dé belangar.» — Och Vindars Gustav lydde måhända rådet, ty han kom aldrig tillbaka. —

Smeden i Tibblebyn berättar nu om, hur han själv en gång kom att söka hjälp hos Grannas-mor. — Han var för övrigt dit vid två tillfällen.

Första gången var det, då han tröttnat på att längre arbeta som dräng åt den gamle smedsmästarn borta vid kyrkan. Han var då förlovad sedan ett par år, och både han och hans fästmö längtade till eget bo. Så gick han bort till Hällarsbo och utredde sin belägenhet för Grannas-mor.

— Så du vill låna lite pengar då? sade Grannas-mor. Och smeden medgav, att hans önskemål lutade åt det hållet.

— Ja, är det så, att du vill ta dej fram, så nog ska fäll ja' hjälp' dej, gosse. — Gåck ut ett tag du, flecka!...

Det sista var till en av pigorna som stod i ett hörn av rummet och livligt åhörde samtalet. Och när flickan försvunnit, gick grannan bort till sängen och började riva bland sängkläderna. Längst ner på botten förvarade hon sina sedlar. Hela lånebanken var insydd i ett gammalt »åklä».

Och smeden fick en vacker slant och en på sitt sätt lika vacker blick ur de små klara ögonen ovanför munnens vidsträckta grenverk av barska fåror och veck. Men sedan nämnde han välment, om än i svävande antydningar, något om borgensmän. Då blev Grannas-mors ansikte åter genast idel bisterhet.

— Nej du, kom inte sättande hit me' tocke folk, så mycke' du vet!

Smeden kände en hemlig våg av lättad men mumlade för skams skull, att han väl åtminstone skulle skriva en revers. Men Grannas-mor var nu den gången lika orubbligt fast som alltid i sina utlåningsprinciper.

— Ska du börja på å joxa me' papper å tocke' där, då får du allt ge dej iväg te de där stadstokarna, och de' i rippet ändå, så mycke' du de' vet! —

En tid därefter är smeden åter i bryderi för pengar. Nu har han redan byggt såväl hus som smedja; men så skall det också vara verktyg och allehanda inventarier. Han överlägger med sin hustru — han är ju också gift nu — och så blir till sist följden den, att han på nytt får vandra bort till gården i Hällarsbo. — Han har turen att träffa Grannas-mor ensam i stugan. Han behöver inte ens tala till punkt, förrän hon är på maklig väg bort till den sockenberytade sängen.

— Ja, är de' så att ja' har hjälpt dej en gång, så ska ja' allt gör' de' nu me', ser du gosse...

Och så lämnar åklädet för andra gången sin tribut. —

När Grannas-mor sedan en dag kör förbi smedens boställe i Tibblebyn, håller hon en stund stilla på vägen och tar platsen i nogsamt skärskådande. Nästa gång har hon en smörbytta under kuskbocken, och den får smeden komma ut och hämta. Sedan avlägger hon ofta små besök hos smedsfolket, eftersom hon i alla fall skulle den vägen förbi; och hon kommer sällan tomhänt, eftersom hönsen ändå värpa alldeles okristligt eller det blev en halv skinka alldeles till övers vid senaste slakten.

— — —

Nu skildrar smeden för mig Grannas-mors olyckliga tågresa. Det hade väl heller inte då gått så galet, om hon bara haft sig själv att se till; men hon hade gubben med.

De skulle resa ett par stationshåll bort för att hälsa på släktingar som bodde undangömda i den stora skogstrakten liksom de; och varken Grannas-mor eller Grannas-far hade förr åkt på tåg.

De klarade lyckligt den två mil långa landsvägsresan och kommo också upp på tåget. Men de kommo inte båda av vid den rätta stationen.

Grannas-mor blev nästan av en händelse varse stationsnamnet, då tåget redan var färdigt för avgång. Hon kom att kasta en blick ut genom kupéfönstret, så läste hon ordet som stod målat på den röda tegelbyggnaden och förstod, att här skulle de av. Hon fick i brådaste fart med sig både väskor, matkorg och paraply; men gubben blev kvar.

Han hade blivit alldeles huvudyr, innan han ännu redigt hunnit fatta vad saken egentligen gällde. Och när han såg hustrun själv orolig och brådslande, blev han än mer förvirrad och betedde sig bara halsstarrigt. Grannas-mor ryckte honom efter sig ut på vagnens plattform, sedan hon hakat fast den stora korgen i hans armveck.

Men när hon väl stigit ned från tåget och ställt ifrån sig ressakerna, märkte hon till sin fasa hur plattformen börjat glida. — Vagnen bakom sköt redan fram, det gick allt fortare — alldeles för fort nu, för att Grannas-gubben skulle våga stiga av.

Han stod vetvillig kvar där hon lämnat honom; han fångade hennes snabba, förskräckta ögonkast, läste möjligen något av hennes plötsliga förtvivlan. Då skrek Grannas-far till, just som tåget rullade bort med honom. —

Vad man sedan har att berätta om Grannas-mor är snart meddelat.

Hennes gubbe fann man aldrig reda på. Man uppgiver att han stigit av vid nästa station och genast givit sig på vandring, sannolikt för att söka nå hustruns ort. Men den fann han nu aldrig. Det är också dryga milen mellan de båda stationerna, och där går heller ingen ordentlig väg. Men på de vägar som dock finnas där, sökte man alldeles förgäves. — Smeden i Tibble tror, att Grannas-far snart uppgivit att följa banad mark och stigit rakt in i Långhedsskogen. —

Grannas-mor sålde gården ett år efteråt men bor ännu kvar där på undantag. Så hon är ingen styrande och myndig kvinna längre, men ändå alltjämt Grannas-mor i Hofalla stora socken. Ibland visar det sig också, att hon ännu förstär konstet att skänka en vacker slant och en på sitt sätt lika vacker blick ur de små djupa stilla ögonen, som nu alldeles inflåtats i ansiktets barska grenverk av fåror och veck.

(Forts.)

Lackerade möbler för sommarbostad och trädgård

SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

Besök någon av våra utställningar eller begär katalog

VÅRA MÅLARE OM SVENSKAN SOM MODELL

Oscar Björcks porträtt av friherrinnan Anna Trolle, målat 1903.

Damporträtt av Oscar Björck, målat 1900.

Naima Wifstrand, förevigad av Grünewalds pensel.

Isaac Grünewalds porträtt av Tollie Zellman.

Porträtt av fröken Gladys Heyman, målat av Grünewald.

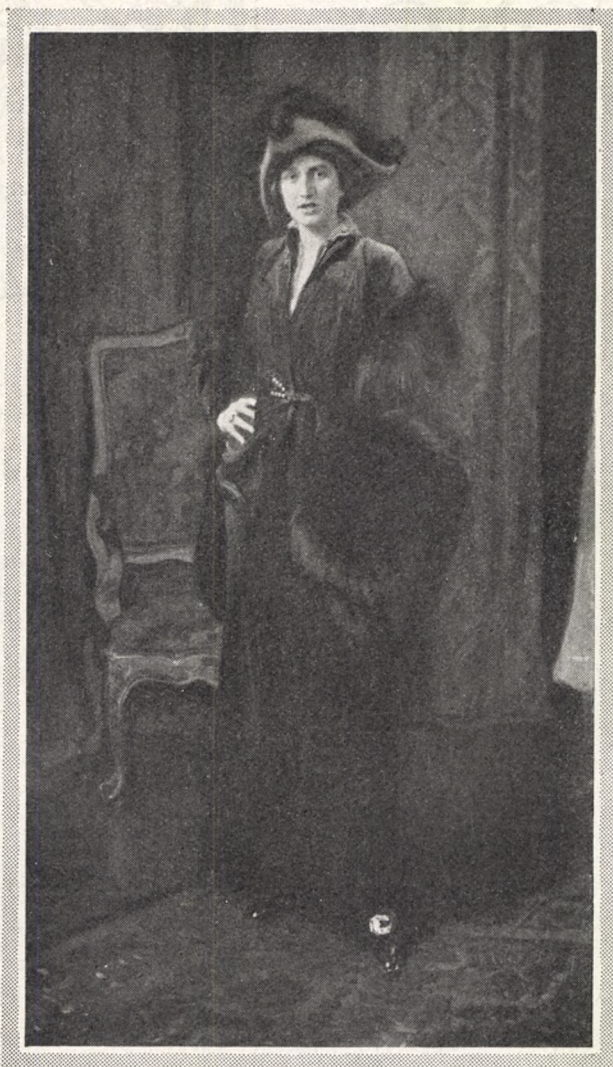

EN FRANSK MÅLARE, BEKANT för sina utomordentligt själfulla och sköna kvinnoporträtt, yttrade på tal om damen som modell:

Det är förfärligt att måla av kvinnor. Ingen kvinna vet hur hon i själva verket ser ut; hon känner bara den bild, som hon inbillar sig återse i spegeln — återse, ty den bilden har hon skapat i sin egen fantasi, innan hon ser sig i spegelglaset. Målaren har därför ofta en fiende i sin modell. Kvinnans skönhetsideal är alltid en smula hårfrisörskans. Och vidare — bli inte förskräckt: porträttet är för kvinnan ofta ingenting annat än ett medel att väcka mannens beundran på — ja, vad skall säga... ett mindre respektabelt sätt... medan det just måste vara en kysk pensel, som skall kunna skapa ett mästerverk.

(Forts. sid 742.)

HUR DET ÄR ATT VARA KVINNOMÅLARE

Oscar Björcks porträtt av fru Harding, målat 1913.

Elisabeth av Österrike, gemål till Karl IX af Frankrike. Porträttet, som är målat av Clouet, hänger i Louvren.

»Kamelian», ett vackert porträtt av spanjoren Julio Moises.

»Kvinna vid piano», av Isaac Grünewald.

Kvinnoporträtt av Matisse.

Winterhalters ryktbara porträtt av drottning Alexandra av England. Finns i Marlborough House.

Ett grekiskt kvinnoporträtt från andra eller tredje seklet e. Kr. Finns i National Gallery i London.

Ett kvinnoporträtt av Oscar Björck.

IDUNNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

"VET NI, ATT NI SER FYLLIGARE ut än vanligt i kväll?"

"Tycker ni det?" sade hon matt, liksom trött efter skratet.

"Ja."

"Det är väl den vita klänningen."

"Eller också är det er egen vilja. Ni gör sällsamma underverk. Ni kan antaga vilket utseende ni vill."

"Hur ser jag då ut i kväll?" frågade Lucia i samma vållustigt matta ton.

"Som en häxa", svarade Andrea i en ton av känsla och övertygelse.

Hon betraktade honom frågande, med talande ögon, som om hon ville veta mera.

"En häxa . . . en häxa", upprepade han, som om han svarat en inre stämma.

Klockan slog nio, men ingen av dem märkte det. Det var så fridfullt i salongen, där endast en lampa brann, och dess sken dämpades av en skärm. Icke ett ljud trängde dit in. De voro allena, de sutto tätt bredvid varandra och sågo på varandra. Dessa pauser tycktes så ljuva och betydelsefulla; det kostade dem nästan en ansträngning att bryta tystnaden. De talade tyst och långsamt, utan en åtbörd. Han lutade sig fram, och hon drog sig ej tillbaka.

"Vad har ni för parfym i håret?" frågade han.

"Ingen."

"Visst har ni det! Jag kände det ju nyss."

"Nej, jag begagnar verkligen ingen parfym."

"Jag kände det ju, då jag lade mitt huvud där ert hade legat."

"Känn då!" sade hon djärvt och böjde sitt huvud tätt intill hans ansikte, så att han skulle få lukta på hennes hår.

Bländad och berusad grep han henne i samma ögonblick om livet och kysste henne hårt och brutalt på halsen. Hon slet sig lös, for upp som en orm, ursinnig, genomborrande honom med lågande blickar. De växlade icke ett ord. Förvirrad såg han henne ila över rummet och leta efter kapp, hatt, handskar, utan att kunna finna dem, darrande av vrede. Då och då förde hon handen upp till halsen, som om hon haft ett brännsår där. Hon kastade på sig kappan, knäppte den i hast; de skälvande händerna kunde ej knyta banden på den svarta hatten. Den vita dräkten var försvunnen, hon var nu alldeles svart och likblek, och hennes ögon voro omgivna av en mörk ring.

"Vart skall ni ta vägen?"

"Jag går."

"Ensam?"

"Ja."

"Nej. Då går hellre jag."

Han bugade sig djupt för henne och gick in i sängkammaren, vars dörr han stängde efter sig.

Då Caterina kom hem, helt andfådd, fann hon Lucia ensam, lugnt halvliggande i soffan.

"Har jag varit för länge borta? Var är Andrea?"

"Jag vet inte. Där inne, tror jag."

"Vad har du gjort här, alldeles ensam?"

"Jag har bett . . . med radbandet av lapislazuli, du vet."

Caterina gick in i sängkammaren. En mörk gestalt låg framstupa tvärs över sängen, med utsträckta armar, som en omvänd kristusbild.

"Andrea?" sade hon sakta.

"Vad är det?" sade han ovänligt.

"Sover du?"

"Jag hade tråkigt, och därför gick jag hit in. Låt mig sova."

"Och vem skall följa Lucia?"

"Du. Låt mig vara i fred."

7.

EN MORGON, DÅ ANDREA SKULLE till att gå ut, kysste han sin hustru och sade: "Packa våra saker till i kväll. Vi resa till Rom."

"För huru många dagar?" frågade hon utan att visa någon förvåning, ty hon var van vid sådana plötsliga beslut.

"Minst fjorton. Linne, dina bästa klänningar, men inga juveler. Och håll dig bara färdig i rättan tid, barn lilla!"

De hade rest till Rom utan att underrätta någon om sin avfärd. Det var en liten bröllopsresa. Under de ett och ett halvt år, som de varit gifta, hade de ej rest längre än från Napoli till Centurano. Caterina var i början nävnt förvånad som en nygift fru, men bragtes ej ur jämvikten. Andrea njöt av hennes nyfikenhet och gjorde narr av henne, då han såg, att hon ängsligt stack ut huvudet genom fönstret vid varje station. Han berättade henne de fabelaktigaste saker om de ställen de foro förbi och skrattade åt henne för att hon ej trodde honom, han bjöd henne förfriskningar och ville ha henne med sig ut ur kupén, för att gå några slag, och hon försvarade sig som en liten rädd flicka, som ej vill att man skall göra narr av henne. Andrea gick av och an i kupén, stötte huvudet i taket, rökte, åt, tittade ut genom fönstret, talade med järnvägstjänstemännen, pratade med tidningsförsäljaren, förvånade de andra passagerarne med sin herkuliska växt. Han ådagalade, med ett ord, en översvallande livskraft och en stormande munterhet. Caterina hade aldrig sett honom sådan, isynnerhet efter den period av retlighet och dåligt lynne, som hade följt efter den olycksaliga middagen. Åh, han hade varit vid ett fruktansvärt lynne! Huset hade darrat, så hade han slagit igen dörrar, slängt undan stolar, dundrat i bordet med knytnävar och överlämnat sig åt högröstade utbrott av vrede. En tre dagars

storm, som hon hade besegrat genom tystnad, saktmod och foglighet. Sedan hade Andrea lugnat sig, men han var fortfarande litet nervös och hade då och då ett anfall av vrede, fastän allt mera sällan . . . Men icke förr än nu under resan hade han blivit sig lik som förr, den barnslige, skrattlystne, bullersamme Andrea, en personifikation av hälsa och livsglädje. Caterina sade ingenting, men hennes lilla hjärta svällde av belåtenhet.

I Rom greps Andrea av en nästan fenomenal verksamhetslust. Han vaknade tidigt, smålog mot det lilla rosiga ansikte, som väntade på hans uppvaknande, och ropade genast på alla uppässare i *Albergo di Roma*; de drucko kaffe i största hast och gingo sedan ut för att se på staden. Andrea brydde sig icke om ruiner, och Caterina förstod sig icke på sådant, men de måste bese dem, om icke annat så för att få aptit till frukosten. De gingo, och de sågo, och de försummade icke en vrå eller en sten, och då och då utropade de med något dämpad entusiasm:

"Vackert . . . mycket vackert!"

Men de hade roligt, emedan de voro tillsammans, emedan Caterina aldrig hade sett något och emedan Andrea förstod att härma ciceronernas snörvlande röst och gav orediga och invecklade förklaringar, i vilka Caterina rättade alla de bockar han gjorde mot den romerska historien. De återvände till hotellet, huvudya och trötta, och sutto länge kvar vid frukosten. Sedan gick Andrea ut i affärer. I dag skulle han tala med generalsekreteraren, i morgon hade han audiens hos ministern, dagen därpå skulle allt uppgöras med generaldirektören för lantbruksavdelningen.

Ibland hade han ett par sammankomster på en dag, med Santamarias korpulente och grövlemmade deputerade, med den elegante och aristokratiske representanten för Capua eller med Teanos långhårige målsman i deputeradekammaren. Hans samtal med Casertas riksdagsman, som var journalist och mycket inflytelserik, emedan han var god vän med kammarpresidenten och redaktör för en mycket spridd napolitansk tidning, togo aldrig slut. Då åkte han med sin hustru till villa Borghese eller upp på Pincio och lämnade henne där, eller också ett par gånger till San Pietro, där det var så härligt svalt och alltid en mängd saker att se; ett par gånger tog han henne med sig till deputeradekammaren, där Caterina satt och hade förskräckligt tråkigt på damernas läktare; hon förstod föga av diskussionen, plågades av värme och törst, men låtsade om ingenting. Hon väntade tåligt, tills han kom och hämtade henne; hon var ju så lugn av sig och skulle kunnat vänta ett sekel på samma plats, där man lämnat henne.

(Forts.)

KAPPA BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB + GÖTEBORG

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt
Högfin kvalitet
Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

LÄTT LIT- TERÄRT

Talung

I SOMMAR- VÄRMEN

Apropå ett rimlexikon.

DEN MESTA POESIEN SKRIVES OM SOMMAREN. Någon går på sommarnöje i Dalarne och har poetiska sensationer. Och som han inte har något att tänka på, frågar han sig: varför skulle inte också jag skriva vers? Svaret är enkelt: han skall skriva vers. Var och en kan och skall skriva vers. Vi ha just fått ett nytt rimlexikon, Ant. Hammarlöws (ett förträffligt arbete från språkmanasynpunkt, men det hör nu inte hit). Där förekommer 150,000 ord, som mer eller mindre rimma på varandra. Men där finns en brist: det står inte, vilka av dessa ord man skall sätta samman. Den som vill bli poet, en poet som verkligen kan bli publicerad och populär, skulle därför ytterligare behöva en handbok i hur man gör poesi. En sådan handbok finns visst ännu inte på svenska. Men som det just nu ligger rosendoft och poesi i luften, ta vi oss friheten meddela några råd ur bästa källa.

En amerikansk auktoritet ger först och främst det rådet: Akta er för att skriva efter örat. Ingenting är farligare för er framgång än en sådan strävan, som förleder er till besynnerliga ordsammanställningar, som kallas för bevis på originalitet. Skriv efter ögat. Läs så mycket av den vanliga versen ni kan. Skriv sedan så noggrant som möjligt efter modellerna.

Låt oss börja med en vårsång.

I skyn sin drill nu lärkan slår:
Det knoppas re'n i skog och snår.
Små vindar leka i ditt hår.
Naturen vaknar. Det är vår.

Som man ser — detta talar direkt till hjärtat. Här finns inte ett ord, inte ett uttryck, som vi icke kunna utantill från barndomen. Strukturen är beundransvärt fast. Varenda rad sluter sig som en tvillingsyster till den andra, och man kan kasta om dem hur som helst — gärna läsa det hela bakfram — utan att det inverkar på meningen.

En annan metod ger dock i längden ännu bättre rim m. fl. resultat. Man skaffar sig det Hammarlöwska rimlexikonet (det kostar emellertid inte mindre än 12 kr., och det är ju osäkert, när räntekastningen kan börja). Jag ser av företalet, att i rimlexikonet saknas sådana poetiska ord som purpurdröm, smaragdestranden o. s. v., men i stället finns där ord som statsbidrag, hostanfall etc. Av det bör man emellertid inte låta sig vilseleda. Man tar några lämpliga slutrim ur lexikonet, placerar också några begynnelseord, som kunna sätta tanken i gång, och det mellanliggande ger sig av sig själv.

Snart — — — — — skymningsstunden
Längtan — — — — — strand,
Björkarna — — — — — lunden
Låt oss — — — — — land.

Av detta kan det bli Afton i Dalarne eller Het Längtan, allt efter tid och tillfällighet.

Så ha vi kärleksvisan. Den börjar med en stjärna eller en ros eller april och varje strof slutar med något, som framkallar intrycket av en suck. Efter två eller tre experiment skall man finna att en strof som den följande är det lättare att skriva än att låta bli att skriva:

Ren kvällsstjärnan står över taken
och blixtrar med gnisterblå flamman.
Men jag sitter ensam och vaken.
Ack, vore vi ändå tillsammans.

Hur en novell göres.

VARJE LAND HAR SITT RECEPT FÖR hur en novell skall göras. De engelska och amerikanska äro de roligaste, det franska det finaste.

Det är publiken själv som via pressen bestämmer vad det skall stå i en amerikansk novell. De amerikanska jättemagasinen, som kunna gå ut i kanske en halv miljon exemplar, betala ibland ett par tusen för en enda novell. Och har en författare slagit igenom med en novell, får han strax beställning på fler av precis samma sort. På det viset uppstår ett hans eget recept under personlig etikett: författarnamnet. Det gemensamma receptet för den amerikanska populära novellen är eljest följande: Det skall börja med humor, litet roliga repliker och så. Sedan kommer äventyrligheten, gärna orimlig. Slutet: romantik och sentimentalitet.

Varje land har sitt recept, sade vi? Låt oss tänka efter, hur t. ex. en sådan liten krydda för fantasien som "Den tappade handsken" skulle behandlas i de olika ländernas litterära nationalapotek.

Den amerikanska novellen.

Han är miljonär och hon butiksflicka i handsksavdelningen i ett varumagasin. Han kommer till magasinet för att köpa handskar. Förälskar sig i henne. Köper så småningom 37 par handskar (detta är humor). Ber henne vid tillfälle om ett minne och får förstås hennes lilla handske. N:r 5, förtjusande. En dag är hon borta. Han vet inte ens hennes namn. Han annonserar i tidningen: alla unga damer med n:r 5 i handsksnummer ombedjas komma till n:r 42, Femte avenyn. 5,000 komma.

Nu finns två möjligheter till slut, det ena, enklare, avsett för tidskriften "Västerns ros", det andra mer komplicerat, för bruk i "Liv i Newyork".

Det ena: Han finner henne.

Det andra: Han finner inte henne, men hennes väninna — hon, som var den verkliga ägarinnan till den där handsken n:r 5. Den andra hade n:r 7.

Den franska novellen.

Monsieur X., som är gift, är på besök hos monsieur Y., som är ogift. Monsieur X. finner hos sin vän en tappad damhandske: n:r 5, bedårande parfym — hans frus? Monsieur Y säger, att handsken tillhör hans väninna, mademoiselle G. Den äkta mannen låter sammanföra sig med den an-

Skaldinna, som var en förträfflig kvinna, men en mindre förträfflig poet, innan hon metodiskt (à la Pelmansystemet) började studera konsten att skriva vers.

Sommarböcker.

MAN SKULLE KUNNA SÄGA, ATT DEN franska romanen "Lilla fru Dubois' älskare" och den amerikanska "Molly Munter" — begge nyutkomna sommarböcker — ha trots all olikhet ett gemensamt: de äro begge utläggningar över ordets makt över tanken.

Författarna till "Lilla fru Dubois' älskare", (Svenska Förlaget) Max och Alex Fischer, berättar sin mycket franska historia med en äkta fransk teknik. En parisisk salongshjälte blir tillfrågad i ett sällskap, om inte lilla fru Dubois har en stående beundrare. Han vet ingenting, men räddar sin ära med att utslunga namnet på en hr Liberty. Uppgiften sprids i hela herrskapet Dubois' sällskapskrets, och hr Liberty själv känner sig tvungen att inför sitt umgänge anlägga posen av lilla fru Dubois' vän. Det bringar honom i de tokroligaste förvecklingar, tvingar honom att lösa gamla förbindelser och kastar både honom och den intet anande lilla frun in i nya, drar honom in i duell med den äkta mannen o. s. v.

Historien är en med lätt och skicklig hand gjord satir över det kuriösa och för oss så stötande betraktelsesättet inom de högre franska klasserna, enligt vilket den unga flickan skall hållas klosterlikt instängd och inte ens får själv välja sin make, medan den gifta kvinnans snedsprång böra betraktas med ett tolerant småleende.

I "Molly Munter" (Fahlcrantz & C:o) handskas författarinnan, E. H. Abbott, med amerikanskt driven teknik och amerikansk orimlighet i handlingen. En sympatisk gentleman av den amerikanska sorten är hemligt förlovad med en kallhjärtad skönhet. Och en annan söt ung flicka har funnit på ett affärsknep: hon låter folk abonnera på sina "seriebrev" från fiktiva personer. Hjärtan, som plågas av reumatism och sin fästmöds bortovaro, abonnerar på en kärleksbrevsserie från den okända affärsladamen, och det slutar naturligtvis med att han kommer att abonnera på henne själv. Hennes brev ha ju redan kommit honom att älska henne i fantasien.

"Choklad-Lola" av den utmärkte humoristen James James (Fahlcrantz & C:o) står som människoskildring på ett högre plan. Den ger en fabriksflickas liv och väsen, utan någon besvärande realism, det är sant, men med en fin humor, en charm i framställningen, som hör den bästa arten anglosaxisk "fiction" till.

Annorlunda med den franska fabriksflickeskildringen, "Bubu" av C. L. Philippe (Svenska Andelsförlaget). Med en realism, som inte väjer för något, skildras här det hemska offerande av unga flickor, som ständigt pågår i storstaden — ett offer, som borde skrika mot himmelen, men i stället bara kallt inregistreras i byråernas böcker. Den unga dottern till en hederlig parisisk liten hantverkare råkar i lag med en dagdrivare, och trots sina goda och rena instinkter drages hon småningom obevkligen mot botten. E.

dres väninna, för att kontrollera — — — —
Under lämpligt rendez-vous kysser han hennes händer. Han kysser dem länge och ömt för att vara säker. Hon har alldeles tydligt minst n:r 7. Men från denna stund intresserar det honom inte vilket — — —

Den ryska novellen.

Ivan har varit ute och supit. Kommer hem full. Hatar sin hustru, på grund av sin olycka och elakhet. Vill slå henne. Söker henne överallt. Kommer ända ner till ån. Där vaggar ute i säven något mörkt, såsom liket av en människa, och en liten smutsig handske flyter upp.

Kval och sinnesförvirring. Hans minsta barn gråter: Jag har ingenting att äta.

Den svenska novellen.

Ingenting händer (kanske en förtjänst hos den svenska novellen, att åtminstone ingenting sådant händer som i de andra?)

E.

ETT UPPSLAG FÖR DEM SOM KUNNA VÄVA

DEN SOM ÄR NOG LYCKLIG ATT ha vävstol och kunna väva — och många äro de unga flickor, som årligen gå igenom kurser vid våra utmärkta vävskolor — skall säkert fatta intresse för det uppslag, som ges här nedan. Det är gott och väl med handdukarna och gardinerna, men man kan till omväxling mot de många meter långa vävarna någon gång vilja göra något nytt och mera fantasifullt.

Vad ni skulle ge er på, vore en mjuk, vacker filt — en sak, som rent av kunde bli en specialitet att lämna till försäljning i Bikupan eller bland bekantas bekanta, om den lyckas bra.

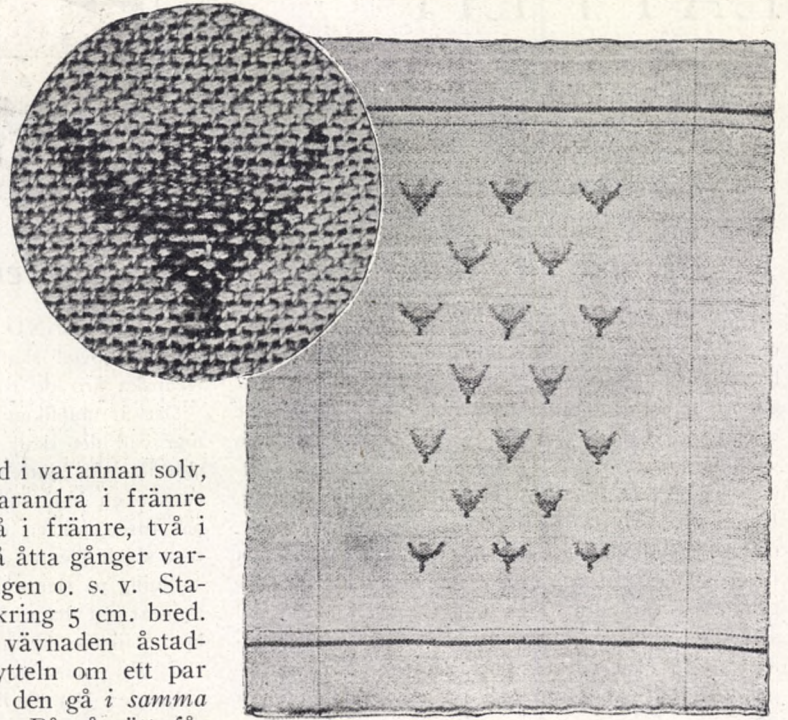
Filten kan vara av ylle eller av mjukt merceriserat bomullsgarn. Man väljer vitt, crème eller någon läcker färg, allt efter smak.

Filten börjas och slutas alltid med några fina trådar, så att kanten sedan lättare kan fällas. Man får ej väva för tätt och vara

noga om att få jämn och vacker stad. Vävtekniken kan ju vara en smaksak, ett inplockat mönster i silke är vackert. En sådan filt är lämplig att ha över barnvagnen.

Den vävteknik, som använts för den mönstrade filten — som är 70 cm. bred, och av ylle till både varp och vävt — fordrar följande solvning. Två skaft, åtta trådar med en tråd i varannan solv, därpå två trådar bredvid varandra i främre skaftet och två i bakre, två i främre, två i bakre tills åtta äro trädde, så åtta gånger varannan tråd, så fyra parvis igen o. s. v. Staden skall vara slät, och omkring 5 cm. bred. Den korgflättningsliknande vävnaden åstadkommes så att man för skytteln om ett par trådar i staden och så låter den gå i *samma skäl*, utan att byta trampor. På så sätt får man två trådar i samma skäl, men omtaget kring de yttre varptrådarna gör, att tråden ej glider ut. Man byter om trampa och upprepar samma förfarande, med två trådar i samma skäl. Detta göres fyra gånger, så åtta gånger slätt, så fyra med "dubbeltråd", så

åtta gånger slätt o. s. v. På förstorningen, (där varpen går på *tvären* och dumt nog ej på längden) ser man precis hur trådarna löpa parvis, på bilden av filten ser man, hur vävnaden är rutig och så att säga upphöjd. Men man kan själv ex-

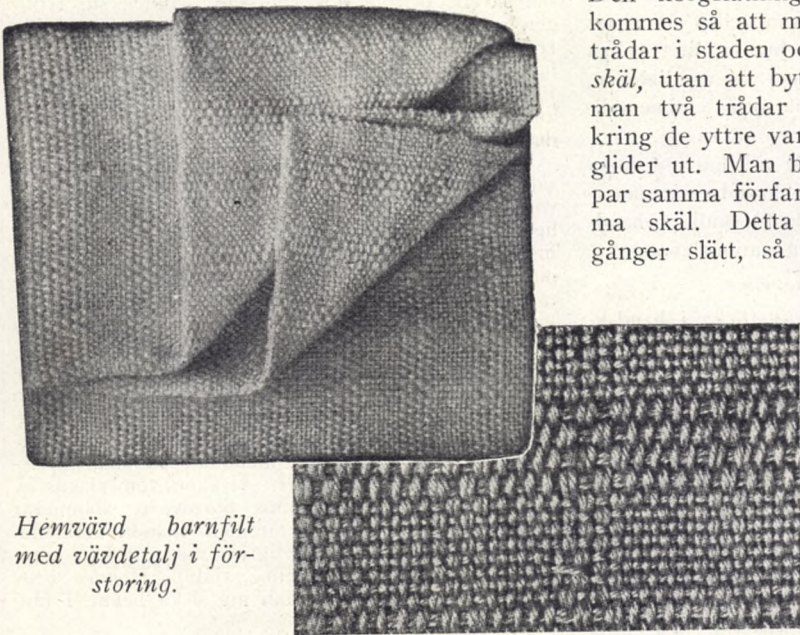

Mönstrad barnfilt — det inplockade mönstret ses i detalj.

perimentera med den slags vävteknik man lärt sig tycka om, och ändra om grupperingarna. Huvudsaken är att få väva något nytt och ovanligt.

Som slutord beträffande hemvävda saker, vill jag berätta, att jag av en bit dalbonad gjort ett täcke åt min lilla flicka. Det är varmare och oändligt mycket hemtrevligare än den satin, man brukar ha till täcken, dessutom hart när outslitligt. Som bonaden var litet för smal, ökade jag först ut längsidorna med ett par ribbor av boj i bonadens grundfärg. Fodret var satin och täcket blev en riktig praktpjäs.

FRU GROBELAAR.

Hemvävd barnfilt med vävdetalj i förstoring.

Tapet-ideér.

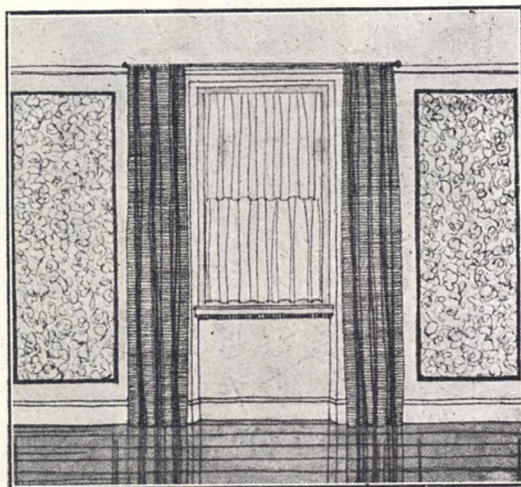
MÅNGA, SOM KÄNNA VÄL TILL BADE svenskar och fransmän, anse att vi svenskar ingalunda stå efter fransmännen i konstnärlig smak, tvärtom, men att det däremot brister oss i initiativ och företagsamhet. Det är nog något riktigt i det, inte minst i vad angår våra hems inredning. De svenska husmödrarna sky ingen möda för att efter ett visst mönster skapa ett vackert hem. Men de äro ofta litet rädda för experiment, åtminstone i jämförelse med engelsmän och amerikaner; vi vilja i *det* sammanhanget inte prisa de konservativa fransmännen med sin eviga Louis XV och Louis XVI o. s. v. Komma de till en i sig själv ful väning, ha de svårt för att nedlåta sig till att med litet konst och knep hjälpa upp bristerna. Och det är likväl ofta så enkelt gjort.

Det kan t. ex. hända, att tapeterna äro avskyvärda. Vad gör man då? En bekant till mig, en läkarfru, påstår, att man bara har att helt enkelt stryka limfärg på — det gör hon. En annan bekant har skylt de ursprungliga tapeterna med tjockt, brunt papper, varpå hon målat mönster i vitt. Det har den fördelen, att man själv kan byta om "vägg-hölje" efter behag och välja det i lämpliga färger.

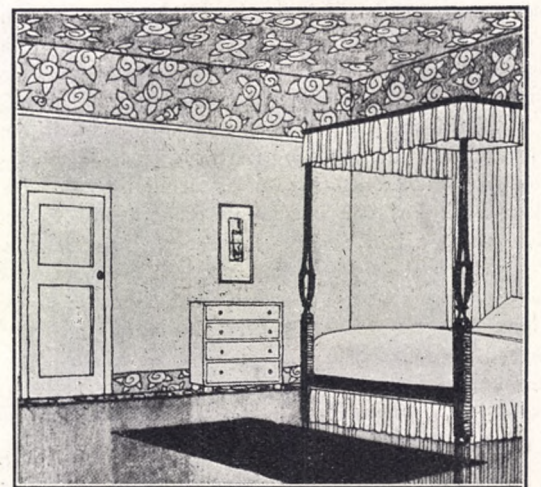
Över huvud taget kan man, med litet djärvhet och experimenteringslust, åstadkomma en hel del med tillhjälp av kulört papper. Se t. ex. på bilden till vänster! Där har den påhittiga husmodern hjälpt

upp en ursprungligen trist rumsinteriör genom att, som man ser å bilden, bekläda väggarna med ett i glada färger hållet blommigt tapetpapper, arrangerat i paneler med svarta kanter, mot ett gult, som är flera nyanser djupare än dörrarnas färg. Gardinarrangemanget är också onekligen trevligt.

Över huvud taget äro som sagt engelsmännen mycket påhittiga i fråga om rumsarrangemang. För att ta bort intrycket av de fula proportionerna i en hall kan man — föreslår en engelsk tidning — placera en stor spegel mitt emot trappan: det ger illusionen av större rumsyta.

Ett lyckat experiment med tapeter och gardiner (se vidstående text).

En rolig engelsk sängkamarinteriör.

Den sängkamarinteriör, som bilden till höger visar, är mycket engelsk — och vackert engelsk. Taktapetseringen syns ju onekligen djärv. Det är ett modernt blommigt mönster, vari en mild lila är huvudfärgen och svart är inslaget, som mildrar färgeffekten. Och är inte den engelska stolpsängen förtjusande, bara kanske alltför dyrbar för att de flesta av oss skola rå med den. Emellertid, till sängen och sovrummet, hurudana de kunna och böra vara hos oss, återkomma vi i nästa nummer.

E.

REVOLUTIONSFASOR OCH BARNÖGON

"DET VACKRASTE BARNET" — "DET duktigaste barnet" — "barn som sagoberättare" — "barn som tecknare" — — vi känna igen rubrikerna från de allt talrikare tillfällen våra dagars yngsta generation har att visa sina behag och begåvningar. Och den utställning av barnmålningar (med presentation, katalog och beskrivning författad av barn) som för några veckor sedan öppnades i en rysk bokhandel i Paris vore ej märkvärdigare och mera minnesvärd än sina likar om inte... Utställarna äro barn, vars barnår och barnerfarenheter blivit

"Den natten vi började fly."

fått ge sig i väg hals över huvud från hem och hus ut till hunger, köld, nattmarscher, alla dessa flyktingarnas dystra äventyr och som efter många och oftast tämligen bittra vedermödor äntligen hittat en fristad i Paris i väntan på... Ja, på vad? Jo, det tycks åtminstone de ryska barnen vara alldeles på det klara med — den snara återresan till Ryssland, till ett lyckligt, gott och lugnt Ryssland, där "pappa och mamma och jag äntligen få vara i fred för poliser och soldater", säger med en mycket bestämd min en liten utställande officersdotter från Moskva.

Och egentligen skulle nu Idun för en gångs skull vara tryckt i färger — det är stor skada att några ur koloristisk synpunkt helt enkelt charmanta ting ej kunna reproduceras här. Utställningen har inte särskilt gott om underbarn, inte mera än ett par, men ett par som sannerligen heter duga! Den ena målar, naturligtvis modernt, och den andra är en liten skulptör, som om hon ämnar fortsätta som hon börjat lär gå något ovanligt storartat till mötes — — Men än en gång, det är icke de mer eller mindre lovande begåvningarna, som gör denna ut-

Insänd vackra bilder till Iduns amatörfototävlan

Iduns Redaktion, Stockholm, före den 15 augusti.

ställning till en så underlig Paris-hågkomst. Det är i stället vad de små ryssarnas väggar berätta om vad de sett när revolutionen och, för deras hem, olyckan kom. En gosse har tecknat ett brinnande hus, och i en underskrift berättar han att "jag tycker jag är feg — jag skulle ha sprungit in i lågorna och räddat lille-bror, som brann upp därför att jag inte hjälpte honom." En annan pojke har i fantasien frammanat sin fars fusiljering — och där bredvid har han gjort en annan liknande teckning — med den skillnaden bara att

En liten konstnärinna har här ritat sin "mamma, som arbetar som lärarinna i främmande land — — —"

något annat än vanligt, något ohyggligt, något utanför ro och lek och ljusa dagar.

Initiativet till expositionen har tagits av den ryska hjälpkommittén i Paris och den har så småningom blivit tämligen internationell, med "utställare" från Frankrike, Spanien, Belgien, England och Ryssland. Och det är deltagarna från det sistnämnda landet som givit utställningen dess absolut oförglömliga prägel. Ryska barn, som med sina föräldrar fått fly under revolutionsfasorna och sovjetsoldaterna i Moskva, i Petersburg, som

En inspirerande dröm för många av de små tecknarna: "Första julafton när vi komma hem igen — — —"

där är det han själv som är chef för en liten skytte-trupp, som siktar mot ett plank, där den ene av faderns bödlar ställts upp bredvid den andra... "Det är inte det rätta barnsinnet, men vi förstå det, vi som varit med", säger en av utställningens besökare, en rysk ingenjör. Och så översätter han barnutställarnas på ryska skrivna skildring av expositionen — en enkel men fantastisk gripande verklighetssaga ur de smås liv — en saga, som de aldrig glömma.

CAJUS.

Signe Jacobsson.

ne inte nyligen att där få förmedla en mängd barns sommaruppehåll på landet. Hon var visst lyckligare än något av barnen, när hon på centralstationen knöt på dem adresslappen, och visste att nu skulle den stora skaran få tillfredsställa barnets naturliga längtan efter sol och blommor, djur och rörelsefrihet. Och hon hade genom vidlyftig brevväxling förvärvat sig om att barnen kommo till folk som voro värda förtroendet att vårda andras dyrbaraste egendom.

Signe Jacobsson omfattar med värme inte blott människobarn utan även idébarn. Nu har hon tagit sig an det nyfödda Svenska Kvinnors Medborgarförbund, som ställt henne i förbindelse med kvinnor i avsides delar av landet, vilka insett behovet, särskilt för landsbygdens kvinnor, att få mer allmänkunskap och mer samhällsanda. Och det är med glädje hon konstaterar att barnet växer och frodas.

På sin femtioårsdag, 3 aug., stod Signe Jacobsson omgiven av sina närmaste i de framstående släkterna Jacobs-

Lilly Brundin.

FÖR TIO ÅR SEDAN VAR SIGNE JACOBSSONS namn knappast känt utanför anhörigas och vänners krets. Några år senare fanns det väl inte en stad eller större samhälle i Sverige, där hon inte hade en korrespondent, som visste att hon var en utmärkt sekreterare i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt. Och snart hade de flesta av dessa fattat vänskap för henne. Huru skulle de också kunnat annat, när de kommo i beröring med den finaste och ömmaste själ, och en varelse som alltid är offervillig och tar den tyngsta bördan på sig, anspråkslös, stilla och fridsam och med det varmaste hjärta.

Hennes hjärta är det som ger henne en expansionsdrift och en styrka som resulterar i så mycket arbete för andra, att det är ofattligt hur hon kan orka med det, hon som ser så spröd och förfinad ut och i årtal legat fjättrad vid sjuksängen, dömd till ständig överksamhet.

Av allt arbete ligger väl det hon nedlägger i Birkagården hennes hjärta närmast. Vilken fröjd beredde det hen-

Anna Fallström.

son och Lamm och av kära vänner, vilka gett henne vackra uttryck för sina tacksamma känslor.

ANN MARGRET HOLMGREN.

*

60 år fyllde den 31 juli fru Anna Fallström. Som Daniel Fallströms maka är hon känd och avhållen i vida kretsar. För sin make har hon alltid varit en god kamrat, och även spelat rollen av hans genius: några av sina mest inspirerade dikter har han skrivit till henne.

*

60 år fyller den 7 aug. fru Lilly Brundin. Före sitt äktenskap var hon lärarinna samt en tid föreståndarinna för dåvarande Östermalms högre läroanstalt för flickor. Under denna tid samt sedermera som prästfru i ett stort Norrlandspastorat har hon förvärvat sig många trofasta vänner, till vilka man också får räkna dem, som läst hennes uppsatser i olika tidskrifter.

KVINNOR OCH STJÄRNOR

NU FÖR TIDEN, NÄR VI FÖRLITA oss mer på vår sparkasseräkning i banken än på ett horoskop, vari kanske Mercurius vinkar med guldets, borde, tycker man, stjärnorna inte kunna ha så mycket att göra med vårt dagliga liv. Och likväl ha de det. När vi ta fram vårt fickur för att noggrant ställa det efter någon offentlig klocka, ställa vi det i själva verket, via något observatorium, efter stjärnhimlen själv — stjärnhimlen, där vår egen lilla planet hänger i någon utkant som en halvslocknad, falnande brand. Det är ett livsvillkor för den moderna samfärdseln, att vi, tack vare det astronomiska observatoriet, kunna noggrant bestämma tiden. Det är också bara genom att anlita den av astronomer beräknade nautiska almanackan och med hjälp av astronomiska observationer, som sjömannen finner väg över världshaven. — Men naturligtvis, vida väsentligare för astronomen än dessa praktiska syften äro de rent vetenskapliga: att komma oss att förstå den värld vi leva i — förstå, vi som inte ens ha en hjärna, som egentligen är gjord till att »förstå» detta.

Men endast ogärna lättar Urania på den slöja, som höljer hennes ansikte. Det skall mångas tempeltjänst till för att en flik skall kunna lyftas. Ingenting hindrar, att bland de många också finns kvinnor. Kvinnor, säger ni, kvinnorna som sakna

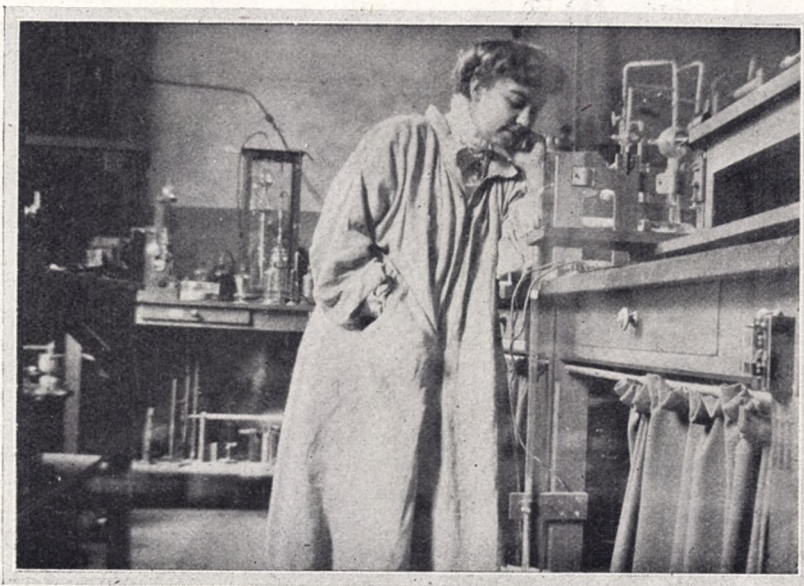
de bl. a. bero på den för astronomiens utövande icke oväsentliga omständigheten, att utövarne kunna leva på sitt arbete.

Som den första kvinnliga astronomen i Sverige kan räknas en fru Bergentin, som levde på 1600-talet. På senare åren ha vi fått en hel rad unga kvinnliga akademiker, som studerat astronomi i regel dock som biämne. Fröken Schultz är visserligen fil. lic. även i astronomi och funderar på en avhandling, men t. v. har hon ägnat sig åt ett annat stjärnsystem än astronomiens, nämligen Stockholmssystemet, i vilket hon är privatsekreterare åt d:r Bratt. Fröken Asarnej m. fl. studera också astronomi. Den som drivit det längst som astronom är emellertid fröken Andrea Lindstedt. Men så har hon också gott att brås på: hon är dotter till den högtbegåvade matematikern och astronomen, presidenten, professor And. Lindstedt. — Under åren 1910—11 arbetade fröken Lindstedt vid astrofysikaliska observatoriet i

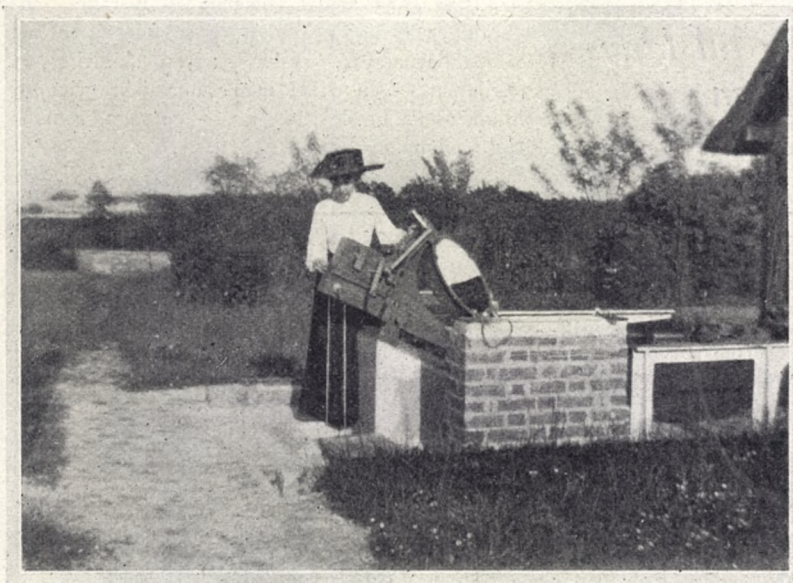
givandet av sig själv för den stora sanningens utforskande, fröjden av att kanske någon enda gång få lyfta på den slöja, som höljer Uranias ansikte och höljer världarna i sitt töcken av solar, som bli till, och solar, som slockna.

*

På senare tid har det nog hos oss — bl. a. tack vare Astronomiska Sällskapet, där också flera kvinnor äro medlemmar — börjat vakna ett rätt livligt lekmannaintresse för astronomen. Och kvinnorna böra inte vara rädda för att dela det. De ha ju sina systrar bland stjärnorna. Alcyoné, den klaraste bland Plejaderna, troddes en gång vara hela universums medelpunkt. En av

I Meudon-observatoriets laboratorium för gasspektroskopi.

Fröken Lindstedt i observatoriet i Meudon: heliostaten.

matematikerns idérikedom och förmåga av intuitiv åskådning. Så sade man redan på Hypatias tid — och slog ihjäl henne, sedan hon övertrumpfat sina manliga kolleger med sina sol- och månobservationer. Sedan blev man artigare mot de kvinnliga astronomerna, åtminstone i Frankrike. Hortense Lepaut fick sätta sitt namn visserligen aldrig på någon kometa, men i stället på en japansk blomma, Hortensia, och markisinnan du Châtelet — känd dels som matematiker, dels som »den sköna Emilie» — älskades av Voltaire. Numera är framför allt Amerika de kvinnliga astronomernas land. I detta land, där astronomen är helt ung, men redan har bättre arbetsvillkor än på något annat håll, har en hel rad av kvinnliga astronomer fått namn och — som upptäckare — gjort namn. Det tor-

de astronomer utanför Paris. Hennes titel var assistent, men i själva verket arbetade hon fullt självständigt. Bl. a. utförde hon betydelsefulla undersökningar rörande solgasernas rotation. Senare under sommaren 1912, arbetade hon vid det astrofysikaliska observatoriet i Potsdam under den berömda astronomen Schwarzschild. Åren 1913—14 var hon amanuens vid observatoriet i Uppsala. Och denna till synes så lovande vetenskapliga bana, var har den ändat, nej icke ändat men t. v. hejdats? Jo, fröken Lindstedt har just nu plats i — utrikesdepartementet. Astronomen är styvmoderligt behandlad i vårt land. Den föder icke lätt sin man och ännu mindre sin kvinna.

Astronomiens dyrkan är en tempeltjänst. Fröken Lindstedt, liksom andra astronomer, arbetade ofta halva natten igenom i en temperatur under nollpunkten — hon märkte det inte, men sedan var det att lägga sig till sängs för att tina upp. En tempeltjänst är det — det kräver stora fysiska ansträngningar och åsidosättande av allt utanför vetenskapen, — men det ger också tempeltjänstens salighet: upp-

hennes sex systrar var Merope, personifikationen (eller uranifikationen) av blid kvinnlighet. Somliga säga, att hon fördunklade sig själv för att slippa se allt eländet vid Trojas fall, andra säga, att hon förlorade sitt ljus därför att hon älskade en jordisk man. Om det sista är riktigt, har hon många jordiska systrar, som böra med sympati se upp till henne — och gärna genom en stjärnkikare.

E. Th.

En stjärndikt.

En stjärna kan längta att bli blott en
gnista,
fast hon står som sol i himlarnas rum.
Hon kan önska, att denna natt blev den
sista,
att det glödande hjärtat just nu fick
brista
och förblöda i tindrande skum.

Nej, man vet ej, om stjärnor äro så
galna,
men med visshet man vet, att de flam-
ma och falna,
och då kan det ju tänkas som så:
att de rädas sin hetta och rysa för att
svalna

liksom människor, som vi, som vi två.

OLOV LUNGGREN.

DET BLÅ STRECKET

AV ELIN WÄGNER

DET STÖRSTA MINNE JAG HAR AV svensk historia som avspeglats under min livstid, var storstrejken 1909. Det var en underbar och oförglömlig stämning, när storstrejkordern utgavs och följdes, när fackförening efter fackförening slöt till, och hela industriarbetarklassen stod där som en man och en vilja. Denna uppvisning av solidariteten gjordes inte för ro skull, den kostade stora offer, den betydde mycken nöd. Den betydde för somliga, som för spårvägsmännen, att få hela livet kastat ur spåret, den betydde, som för typograferna, att bryta fördelaktiga avtal. Men det var hänförelse i luften den gången. När Iduns faktor, Herr Ericson, tog adjö och lämnade oss att sköta oss själva med de hög-

Nöminellt segrade samhället den gången, reellt segrade dock industriarbetarna. Tio år senare sutto deras representanter i regeringen. Det borgerliga samhället ville väl inte låtsas om att det var imponerat, men det kunde ju inte undgå att vara det. Från den tiden måste det räkna med arbetarnas solidaritet som med en viktig maktfaktor.

Hur man tar denna solidaritet för given och placerar den i sin världsbild som en oföränderlig del därav, märker man bäst, då något sker, som skär mot denna ens uppfattning. Härom dagen togo vi in ved, och vedkarlen skaffade en karl att kasta in den i källaren. Tio kronor skulle det kosta, och kusken förklarade att det var sed att

betalningen gick genom honom. Det visade sig emellertid sedan, att han överlämnat åt en tredje person att betala mannen, men endast med sex kronor. Medan han alltså med öppen panna och skuldlöst leende tog emot drickspengar för egen del, bedrog han också en arbetslös klassbroder på fyra kronor.

I väntan på understöd.

samt intresse för arbetena på Hammarbyleden, talade om alla arbetsplatser han fått lämna, all förtjänst han gått miste om, och alla arbeten han fått gå från ofullbordade, därför att arbetsplats efter arbetsplats blivit blockerad, talade därom som om oundvikliga olyckor, som i alla tider hört till de dödligas lott på jorden och alltid skulle göra det.

Trupperna äro väl inövade och varje arbetare kan stridstekniken på sina fem fingrar. Men att se arbetare sköta sin kamp mot samhället under den nuvarande situationen efter samma metoder som lämpade sig för högkonjunktur och var verksam då, det är som om man skulle se Fredrik den stores till fullkomning utbildade soldater gå emot en modern

"En både tillgänglig, trevlig och chevaleresk kö" av arbetslösa.

tidliga orden, att ser fröken det är en stor sak vi kämpar för, och vi måste hålla hop för att segra, då kändes det ganska snopet att stå fullkomligt utanför.

Varför får man en shock, då man upplever en sådan historia? Därför att det är ens gamla romantiska syn på arbetarklassens solidaritet, som grumlats. Man vill — och däri ligger det orimliga — att den skall fungera inté bara i konflikterna med kapitalisterna utan även vid de tillfällen, då en av två kamrater plötsligt råkar bli arbetsgivare själv.

Vill man absolut behålla sin romantiska syn, kan man ju säga, att en sådan episod bara visar vilket oerhört arbete, som måste ha legat bakom arbetarnas uppfostran till solidaritet, hur många hinder, hur mycken oärlighet, slöhet och tröghet som måste ha övervunnits, innan denna samhörighetskänsla med klassen mot samhället blev en självklar sats, som alla acceptera och efterleva utan att längre resonera. Nu mera har väl dess allmänna antagande över hela linjen tagit bort för den enskilde varje möjlighet att fritt välja position, han behöver inte, han kan helt enkelt inte tänka sig fram till beslutet att vara solidarisk med sina kamrater, ty ve honom, om han inte är det.

En gammal rörläggare, som berättade mig sina öden en kväll vid funno varandra i gemen-

"1500 arbetare begingo efter hand Ingaröprovet".

armé. Det mest drastiska exemplet på detta är historien om det blå strecket.

Inom Stockholms stad betalas av stat och kommun understöd åt arbetslösa till ett antal, som i april, då den högsta siffran hittills nåddes, uppgick till 12458 personer, vilket är liktidigt med 6000 arbetslösa och deras familjer. Denna siffra sjönk i juni till 2086 arbetslösa, vilka utfingo understöd för 6062 personer. Man frestas att tänka: se där en glädjande förbättring av konjunkturerna. Men siffrans minskning beror på två faktorer: dels ha från och med den 15 juni alla arbetslösa ungar avskiljts från dem, som hade rätt till understöd, och dels ha en mängd arbetslösa stupat på det blå strecket.

Därmed förhåller det sig — jag vet inte hur pass bekant saken är — på följande sätt:

(Forts. sid. 740 a.)

Där den arbetslöse får sitt kort stämplat.

Folkkörskolan har till uppgift att åt personer ur folkets alla lager, vilka äga sångröst och musikaliskt gehör, bibringa kunskaper om musikens elementer, särskilt med hänsyn till körsång för blandade röster.

UNDERVISNINGSPLAN

ELEMENTARKLASSEN

Undervisningen, som pågår under två terminer och fördelas på grupper, av högst 50 deltagare omfattar tonbildning på talteknisk grund och därmed förbundna sångövningar, rytmik och gehörutbildning samt allmän musikkärlä. Lektionerna äga rum två kvällar i veckan (måndagar och torsdagar eller tisdagar och fredagar kl. 8) en och en halv timme vardera gången.

KÖRKLASSEN

Denna klass omfattar alla, som deltagit i undervisningen i elementarklassen.

Övningarna, som under två terminer äga rum två kvällar i veckan en och en halv timme vardera gången, omfatta körsång för blandade röster med stigande svårighetsgrad. Huvudvikten lägges å inövning av körer utan ackompanjering, men, särskilt mot undervisningsårets slut, kunna även större körer med ackompanjering förekomma.

MUSIKHISTORIA

Varje onsdags afton kl. 8 under undervisningsåret hålles en för folkkörskolans båda årsklasser gemensam föreläsning om musikens historia och former jämte analys av musikverk.

Styrelsen utgöres av
Hr Olallo Morales, K. Musikaliska Akademiens Sekreterare.
Hr Bror Beckman, Professor, Direktör för K. Musikkonservatorium.
Fru Anna Bergström-Simonsson, Lärarinna vid K. Musikkonservatorium.

Utsedda av K. Musikaliska Akademiens

Hr Oskar Sandberg, Musikdir., Kantor i Oskars kyrka.
Hr Carl Landelius, Ordfr., för Arb. betarnes Bildningsförbunds Stockholmsavdelning.

Föreståndaren meddelar närmare upplysningar om folkkörskolans verksamhet samt tillhandahåller Prospekt och blanketter till anmälningar för inträde, vilka böra vara till honom inlämnade senast den 25 augusti.

Terminavgift 20 kr.

Folkkörskolans Exp., Luntmakaregatan 52, II. Allm. 109 49. Riks 812 32.
Anm. mottagas även i Elkan och Schildknechts Musikhandel, Drottninggatan 28.

Mot mal, kakerlackor, vägghyra, flugor och andra dylika insekter finnes intet bättre utrotningsmedel än

Kammerjäger

Finnes i askar å kr. 0:80 och 1:50 i alla färg- och kemikalieaffärer samt hos ensamimportörerna

AKTIEBOLAGET EUG. WINGÅRD, Malmö.

(Forts. fr. sid. 739 a.)

På Ingarö har staten ett schaktningsarbete (nödhjälpsarbete) som sysselsatt 90 arbetslösa karlar, sammanplockade från olika håll, alltså utan någon stark enhet, någon fackförening att hålla dem om ryggen. Dessa arbetare voro icke nöjda med arbetsvillkoren och förklarade arbetsplatsen i blockad.

Blockadförklaringen var säkert utfärdad efter alla stridskonstens regler. Men vilket oerhört strategiskt missgrepp att förklara ett nödhjälpsarbete i blockad! Det verkar som om man fullständigt tappat bort blockadens idé som är att genom att utsvälta arbetsgivaren på nödvändig arbetskraft, tvinga honom till eftergifter. Man vet bara, att man förklarar blockad, när man är missbelåten, och mekaniskt griper man till detta hot mot en arbetsgivare, staten, för vilken en sådan blockad ur ren ekonomisk synpunkt snarast bör vara välkommen. Ingen straffar en lat skolpojke med att befria honom från läsläsning, och om en hustru är missnöjd med sin man, straffar hon honom inte med att avstå från utgifter, varmed hon ämnat betunga honom utan tvärtom. Men de nittio arbetarna straffa staten genom att blockera ett nödhjälpsarbete!

Denna handling har emellertid följer för långt fler än de nittio arbetarna. I förordningen angående statsbidrag till understöd åt medellösa arbetslösa heter det att understöd utbetalas för oförvällad arbetslöshet. Nå, även om de nittio icke läst K. M:ts kungörelse, borde de väl ha kunnat räkna ut, att staten icke skulle komma att erkänna dessa herrars blockadförklaring som giltigt skäl, varför andra arbetslösa skulle vägra arbeta på Ingarö. Arbetaren är så van, att den rättsordning han upprättat i sitt rike inom riket, fungerar och hålles i respekt, att han inte tänker på vilken skillnad det är, att diktera villkor för en arbetsgivare, som har kontrakt på stora beställningar, eller att komma och be staten om understöd.

Så snart en arbetare under konfliktperioden kom till Stadens arbetsförmedling för att enligt föreskrifterna anmäla sig där, erbjöd man honom arbete på Ingarö. Han nekade förstas att fara dit, och hans ansökan försågs med ett blått streck som betydde: vägrat arbete. När sedan mannen kom till arbetslöshetskommittén för att få understödet utbetalt för sig och sin familj, frågade man honom: Ingarö? Ja, han hade nekat till Ingarö. Gå då er väg.

På det sättet begingo 1500 arbetare Ingaröprovet och inte en av dem föll till föga. Nå att inte en av dem gjorde det, är ju rätt naturligt, hur skulle han kunnat klara sig mot de nittio? Men vad som förvånar den oinvidige något är, att icke de 1500 talade vid de 90 och lärde dem inse det meningslösa i deras uppförande. Man behöver väl inte uppge en enda princip, därför att man drar sig tillbaka, när man ser, att man spiller sitt krut i en lönlös fäkting. Ty arbetarnas ammunition, det är deras kassor, och det är reserverna, som nu måste tillgripas. Vad skola de sedan skjuta med? Fanns det inte annat val, än att ställa sig blockaden till eftertätelse? Kan inte en arbetsstyrka tänkas ha begått ett missgrepp i sitt förhållande till sin arbetsgivare, och om den gjort det, skall den stödjas i alla fall? Det ser ut så, och denna hårdnackenhets är så svensk, att något inom en ovillkorligen går dessa män till mötes. Åtminstone är detta fallet med mig alldeles oavsett att jag, då jag sprungit om de arbetslösa på väg till Rädda barnen, som bor en trappa högre än understödsbyrån, funnit den vara en både tillgänglig, trevlig och chevaleresk kö, som bar sin lott med en intagande glättighet.

Men mitt gynnsamma personliga intryck

Tänk på Blomsterfonden!

FALU-ÄTTIKA

— den bästa **konsverings-, mat- och bords-ättika** som finnes i marknaden —

tillverkas och försäljes i parti av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-Bol.
STOCKHOLM.

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad

endast
5 kr.
per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.

PERCY F. LUCK & Co.

Tre goda ting!

TVÄTTALÄTT!
TVÄTTARENT!
TVÄTTAVITT!

ernås med

ALABASTER TVÄTTPULVER

Ingen svensk kaffepanna utan

Coffee Clearer

I rullar om 20 tabletter kr. 0:20 pr rulle. Säljes i alla välsorterade specialaffärer. I parti hos Hrr Grossister och

FABRIKS A.-B. INTUBI - STOCKHOLM
Riks. 812 35 & 179 36. Sthlm.tel. 298 98.

Colman's

SAVORA

Färdigberedd senap.
Fin arom,
mild och behaglig.

Englands finaste senap.

Repr.: GUST. F. BRATT & Co., Göteborg

NORMANS

INKÖPNINGSAPPARAT och BURKAR
TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

Låt framkalla
och kopiera
Edra pristävlings-
bilder hos

Casell

FOTOGRAFISK
AFFÄR

Smålandsgatan
4

(Invid Birger Jarlsg.)

Ett kulturdokument av rang är GAMLA SVENSKA ALLMOGEHEM

Kvarto, 364 sid. 695 illustrationer. 2 delar. à 5 kr.

Erhålles genom

Hjalmar Elgers Bokhandels A.-B.,
Riks 7086 Tegnergatan 4, Stockholm. Allm. 4756

Av **SANGALLA** the

rekommendera vi
våra kända märken

“PEKOE SOUCHONG”
“IMPERIAL”
“ORDINARY”

i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

ENDAST SVEA VÄXT

bibehåller i sommarvärmen sin fasta konsistens,
utan att förändra sin goda smörarom.

Den kända hemkonsulenten **Thora Holm** säger efter avprovning av de olika margarinmärkena följande: — — — av vilka särskilt **SVEA VÄXT** margarin framträtt såsom mest lika natursmör.

Idoltandcrème Idolmunvatten Idoltandsalt

är idealet för munhygien.

Pröva och döm.

Caroline Halvorsen:

HAANDBOG I VÆVNING

Innehåller 43 illustrationer av vävstolar och 254 vävmönster. Pris inbunden kr. 8,50. Detta är den största och utförligaste handbok i vävning, som finnes utgiven i Skandinavien, och har varmt förordats av sådana auktoriteter som "Handarbetets Vänner" och "Johanna Brunssons Vävskola". Att tillgå i alla bokläror eller direkt från "Svenska Bokhandelscentralen A.-B., Stockholm", vilken firma innehar ensamförsäljningen för Sverige.

Nationaldräkter

materiel, detaljer, strump, på best., frågor besv. mot dubbelt porta. Svenska Nationaldräkter, Idung. 5, n. b., Sthlm.

BÖCKER

till halva bokhandelsvärdet av förnämsta svenska och utländska författare. Obs. Nya feltria uppskurna exemp. Begär katalog, gratis och franco.

AMERICAN BAZAR.

23 Kungsgatan 23. Göteborg.

Extra rabatt till återförsäljare.

Annonsera i IDUN!

3 ROLIGA SOMMAR- BÖCKER

CHOKLAD-LOLA

Av James James, förf. till "Vår smekmånad".

Pris 3:75.

RÖRLIGA PENGAR

Av P. G. Wodehouse, förf. till "Piccadilly-Jim".

Pris 4:75.

MOLLY MUNTER

Av Eleanor Hallowell Abbott.

Pris 3:75.

FAHLGRANTZ & Co, STOCKHOLM

Värdefullt dietetiskt medel
vid mag- och tarmsjukdomar.

Med framgång prövat å lasarett i Stockholm. Läkareutlåtande sändes på begäran.

Kraftigt stärkande och lätt absorberbart även i svåraste stadiet av dålig matsmältning. Originalförpackning å 4:25 kr. på apoteken och i större sjukvårdsaffärer samt pr postförskott från Laktoprotin, Stockholm Wa Rt 809 13.

Rysbergs Blandning

Detta kaffe rekommenderas
särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

kan inte hindra, att jag tycker deras beteende bevisar en sorglig brist på anpassningsförmåga. Vilka förlora på arbetarnas hårdnackenheter? De själva, som i tre veckor gingo miste om sitt visserligen mycket knapphändiga understöd. Vilka vinna? De skattebetalande, d. v. s. i främsta rummet borgarna som göra besparingar, då understödet dras in.

Varför är detta knappast imponerande som en manifestation av solidariteten? Därför att det visar sig att kring den levande tanken avsatt sig ett hårdnat skäl av trosdogmer. Man kan beklaga den enskilde arbetslöse, som kommit i denna klämma. Det är hårt att han ska straffas för vad han anser vara en ofrånkomlig plikt. Men man kan inte tala om något moraliskt mod hos honom, då han vägrar arbeta på Ingarö. Antingen han vill eller ej, måste han vägra.

När blockaden upphävdes, begärde de som blivit strukna för Ingarö skull att få under-

stödet utbetalt retroaktivt. Detta blev icke beviljat. Men denna begäran talar ett tydligt språk om dessa mäns oförmåga att fatta, att icke deras lagar och dekret ha gällande kraft inom samhället. Under ständiga politiska framgångar har deras självmedvetenhet vuxit ganska kraftigt. Men inga träd växa upp i himmelen, inte arbetarnas liksom inte heller kvinnornas, därför att de nu fått rösträtt.

Vad denna fäkting betytt av umbäranden för familjerna kan man ju tänka sig. Man kunde fråga: att inte hustrurna tvungo dem att ta arbete? Ack, hustrurna veta lika bra som männen, att man blir inte blockadbrytare. De veta att livet är hårt och osäkert, ett upp och ner, och regleras av underliga makter högt över deras huvuden.

Denna oförmåga att anpassa sig för förändrade förhållanden är inte kämtecknande bara för socialdemokrater. Svenskarna i allmänhet bära sig åt som de som blockerade

Ingarö. Det går dåligt för oss att sätta oss in i vårt försämrade läge. De flesta stupa vi var och en på sitt blåa streck och slutligen kanske likaså det kära fosterlandet.

DEN 10 DENNES FYLLER FRU *Emelie Lagerström* 70 år. Änka efter framlidne kyrkoherden i Hedvig Eleonora församling G. O. Lagerström, har fru L. under sin makes livstid med aldrig svikande intresse deltagit i hans krävande arbete för församlingens bästa och har inom många av de områden, där en kvinnas klart förstående blick och praktiskt hjälpande hand bäst behövs, ständigt stödjande stått vid hans sida.

Så t. ex. har hon under åren 1882—1907 varit ordförande i Skyddsöreningen i den då odelade Hedvig Eleonora församling och under denna tid nedlagt ett nitiskt och oppoffrande arbete bland församlingens fattiga. Vidare har hon under många år varit och är fortfarande styrelseledamot i Öreningen för sjukvård i fattiga hem inom Östermalm, i Öreningen De nödlidandes vänner, i Hedvig Eleonora församlings Barnkrubba, Småbarnsskola m. m.

Även den tredje Skänemässan har blivit en framgång med över 250 firmor som deltagare. Bilden t. v. visar en korridor i Mässhus II med flera tilltalande arrangemang. — T. h. en bild från folkdanskongressen, vars deltagare också gävo färg åt gatulivet i Malmö under mässdagarna. Foto Ohm.

IDUNS HUSHÅLLSSIDA

VÅRA HÄRLIGA SKOGSSMULTRON

PERSONER, VILKA REST VIDA OMKRING i världen och som varit i tillfälle att smaka snart sagt allt vad jorden bär av läckra vegetabilier och frukter, påstå att det ingenstädes gives något bland allt växande, som kan i smak eller doft överglänsa våra vilda skogssmultron.

Smultrona äga utom sin arom även vissa medicinska egenskaper, vilka göra dem särdeles lämpliga att förtäras av personer, som lida av giktartade eller reumatiska åkommor. Redan Linné, som utom sina världsfamnande kunskaper inom botaniken, även var ett stycke klok och framsynt naturläkare, tillrådde giktstjuka personer att varje dag under smultrontiden förtära ett visst ganska rikligt kvantum smultron. I en viss mån anses även vin och likör beredda av smultron besitta samma hälsobringande verkan. Man må emellertid ej låta förleda sig till den tanken jämte ty åtföljande bekväma handling, att det är lika bra att vid ohälsa använda de trädgårdsodlade smultronen eller kanske till och med jordgubbar. Dessa båda bärslag äga nämligen ej samma medicinska egenskaper, som finnas hos det lika doftande skogssmultronet.

Egendomligt nog finnes det emellertid en del personer, om än ett ringa fåtal, för vilka de friska, hälsobringande smultronen äro, om ej precis ett fördärvbringande gift, dock mycket obehagliga till sina verkningar. Om dessa personer endast äta ett eller ett par av dessa annars så ljuvliga bär, få de genast ett nässelartat utslag över hela kroppen, samtidigt som ett mer eller mindre starkt illamående tillika med en ganska hög feber inställer sig. Obehagen gå visserligen ganska fort över — efter 4—18 timmar —, men de för dem känsliga personerna, tvingas till sin stora saknad att absolut avhålla sig både från smultron och jordgubbar.

Vad angår *konservering* av smultron, så bliva egendomligt nog produkterna därav ej alls något över sig smakliga. T. ex. enbart syltade smultron bli beska och samma är förhållandet med kompott av smultron. Orsaken härtill är de små fröna, som sitta utanpå bäret, och vilka genom upphettningen vid konserveringen giva ifrån sig ett visst beskt ämne. Däremot får man en mycket fin sylt, om man blandar lika delar smultron, vilda hallon och blåbär, vilket ofta benämnes kungssylt. Och en förträfflig konserveringsprodukt är den s. k. *smultronröran*, vilken består av friska, nyplockade smultron rörda under minst en timme med samma vikt strösocker. Vidare kan man göra en utomordentligt god likör av smultron, och vid denna likör är att märka, att om än en liknande — och även mycket god sådan — kan framställas av odlade trädgårdssmultron och även av jordgubbar, kommer dock den "vilda" likören att alltid besitta en viss arom, vilken ingen annan liknande likör kommer att äga. Detta tack vare den eteriska olja, som finnes i de många små fröna utanpå smultronet.

Smultronröra.

2 kilo nyplockade skogssmultron,
2 kilo bästa strösocker (ej s. k. florsiktat).

Augusti är konserveringens speciella månad. Idun ger därför denna gång några goda recept på olika sätt att tillvarataga smultron för vinterbehov. Kandering av blommor är en så gammal konst, att den nu är en lustig nyhet.

Smultronen rensas men de sköljas ej. De läggas tillsammans med sockret i ett större djupt fat av porslin eller en låg vid kruka av porslin eller Höganäs-gods och röras oavbrutet åt samma håll 1½ tim. Som redskap användes en helst ny eller ock med sand renskurad träsked. Rörningen försiggår på en sval plats, och när den första "rörande" tröttnar, får en annan person taga vid. Smultronröran upphålles i burkar, sköljda med stark konjak eller sprit, och burkarna få stå till följande dag, då ytan beläggas med en efter burken utklippt rundel av vax- eller pergamentpapper som doppas i konjak, denna gärna tillsatt med några korn salicylsyrepulver. Burkarna överbindas med pergamentpapper och få sin slutgiltiga plats i en sval, torr källare eller i ett svalt skafferi.

Denna smultronröra är utmärkt att blanda i vispad gräddde, som antingen då serveras som en självständig efterrätt med kakor eller spån, eller ock användes som mellanlägg mellan tårtbottnar och garnering över den färdiga tårtan. Vidare kan smultronröra med ett förträffligt resultat användas för kräm- puddingar, i frusna puddingar, parfait m. m.

Kungssylt.

1 kg. skogssmultron (omkring 1½ lit.),
1 kg. skogshallon (trädgårdshallon kan i nödfall användas),
1 kg. blåbär,
2½ kg. socker,
½ lit. vatten, 5 gr. salicylsyra.

Bären rensas och väges, men sköljning undviks, åtminstone vad beträffar smultronen och hallonen. Sockret och vattnet kokas till en klar lag, som skummas. När lagen vid prov lätt trådar sig mellan fingrarna iläggas alla bärsorterna på en gång. När syltet kokar, avlyftes grytan, omskakas varsamt och det skum, som då samlar sig i mitten borttages. Grytan sättes åter över elden, och när syltet kokar upp igen avlyftes åter grytan, och skakning med efterföljande skumning vidtar. Detta förfarande upprepas 5—7 gånger eller tills bären synes klara och börja sjunka till botten, samt lagen är simmig. Salicylsyran upplöses nu i litet av lagen och blandas med denna i en kopp, varefter blandningen väl nedröres i syltet. Grytan avlyftes sedan omedelbart, skakas sakta en stund, så att bären fyllas med lag. Syltet upphålles ännu varmt i värmda burkar. När det är kallt, beläggas det med konjaksdoppat vax- eller pergamentpapper, och burkarna överbindas med pergamentpapper.

Smultronlikör.

2½ lit. friska smultron,
omkring 1 lit. stark konjak,

Socker: samma mått som den silade "spritsaften".

Smultronen rensas och läggas utan att sköljas på rena litersbuteljer. Bären få ej packas hårt, utan stoppas löst och naturligt ned i flaskorna. Buteljerna fyllas sedan med så mycket stark konjak, att denna står över bären. Buteljerna korkas lätt med goda korkar och få stå på svalt ställe under 14 dagar, under vilken tid de varje dag omskakas en gång. Alltsammans slås sedan i silduk att självrinna. Nästa morgon mätes smultronspriten och drygt samma rymdmått fint socker iblandas, varefter likören röres omkr. 1 tim. eller tills sockret är smält. Likören hälls på torra, rena halvstora buteljer, gär-

na i någon trevlig modell, korkar av bästa kvalitet isättas och dessa hartsas. Förvaras i källare.

A—G—S.

KANDERADE BLOMMOR

En gammal konst åter till heders.

KANDERADE FRUKTER ÄRO LÄCKRA och vackra om än ganska vanliga ting i vårt nu åter på sötsaker — och även många andra saker — rikt begåvade land. Och det är inte utan, att ej en hel del människor äro vordna ganska kräsna och bortskämda, när det gäller sötsaker och läckerheter och önska se några smakliga nyheter i de snart tusen och ett skyltfönster, som frestande lockar med namnam av också snart tusende slag.

Men hur skulle det vara med litet kanderade blommor, — det blir väl ändå en nyhet? I Amerika, sötsakernas förlovade land, har man börjat här och var att som ombyte mot den sega chokladen och den mjuka turkiska nougaten m. fl. amerikanska specialiteter, blanda i konfektskålarna åtskilliga slag blommor och blomblad, som på något sätt syltats och sedan preparerats så att de äro spröda och glittrande. Konsten att framställa dessa eleganta och pikanta små nyheter inom konditoriernas annars ganska skyddade ramar har emellertid sipprat ut, och det underliga är att — konsten är varken ny och ej heller svår. Ty redan våra mormödrar och deras mormödrar syltade rosen- och nejlikeblad, och huru mångförfarna dessa tiders kvinnor än voro både vid spis, sybåge och spinett, så ansågo de alltid konditori-konsten både svår och oupphimmelig.

Men from sounds to things! — Nu blir det åter med flera tiotal års mellanrum, vår tur att sylta och kandera blommor. Handlingen är enkel nog, men kräver dock litet omsorg och tålmod.

Först kokar man en klar och mycket tjock sockerlag av t. ex. ½ kg. bästa strösocker och 3½ del. vatten. Under det lagen kokar, gör man i ordning de blommor, som äro ämnade för kandering. Har man nejlikor, plockas dessa sönder blad för blad; är det rosor, så avklippes nätt den lilla spetsen eller kanten, där bladet är fäst vid blomfästet; har man åter violer, få dessa vara hela, blott stjälkarna avnypas invid blomman.

När nu sockerlagen är så tjock, att den börjar att "koka tungt" som det populärt heter på konditorspråket, eller när sockret, då man tager litet därav, känns segt och trådigt mellan mingrarna, lägger man hastigt i blombladen, och låter dessa koka tills de kännas mjuka. Detta tar endast några få minuter, och så lyftes bladen med hälslev ur lagen och placeras på fin sikt, helst av metalltråd. Blombladen skiljas varsamt från varandra och beströs med ytterst fint strösocker, så fint att det förut stötts i mortel och sedan siktats genom hårdkassikt. Sockret tränger in genom sockerlagen och gör att blombladen så småningom torka och få ett lätt glittrande utseende. När blommorna äro fullt torra, inläggas de i burkar eller askar med tätt tillslutande lock.

Om så önskas tillsättes sockerlagen med litet pulveriserad gummi, samtidigt som några teskedar rosenvatten eller orangevatten får ersätta en del av vattnet.

A—g—s.

Överraskande
resultat
nås alltid med
**GAHNS
TVÅLAR**

Gyllenhammars
Underbara
HAVRE-MUST
Utomordentligt efter sjukdom och utmattnng.
För äldre, vuxna och barn.

Gravvårdar

Bröderna Styrenius
Stenhuggeri A.-B.
VÄSTERVIK

Priskurant på begäran.

LEVYS LAVENDELTVÅL

kan icke överträffas.

Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY,
M A L M Ö.

VOLTA

**DEN ELEKTRISKA
DUBBELKOKPLATTAN**

utgör ensam eller i kombination med elektrisk bak- och stekugn den billigaste och mest ekonomiska köksutrustningen för mindre hushåll. Tag reda på, om Ni ej kan minska Edra bränsleutgifter genom att införa elektrisk matlagning.

**ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
STOCKHOLM**

RuBe

(Forts. fr. sid. 734.)

Även utan att veta, att det var en fransman, som talade så, skulle man av själva yttrandet ha förstätt, att det var om söderns bortskämda, fåfänga, raffinerade kvinna eller rättare dam det fälldes. Men hur är det då med nordens renhjärtade, anspråkslösa, allt annat än bortskämda kvinnovarelse? — hurudan är hon som modell? Kunna våra kvinnomålare på modet kanske i alla fall lämna några pikanta små avslöjanden...?

Somliga damer tycka de bli för vackra.

Isaac Grünewald lämnar en liten karaktäristik av sina kvinnliga modeller, som helt passar samman med den vanliga föreställning man har om Nordens mänskligt präktiga dotter.

En del av de kvinnor, jag målar, säger han, äro så oerhört anspråkslösa, att de inte vilja, att jag särskilt — som de tycka oberättigat — skall framhäva de vackra dragen i deras ansikte (skulle fransmannen här ovan tro något sådant vara möjligt?) Något av det vackraste jag vet är vackra ögon, och har jag en skönögd modell, betonar jag gärna les beaux yeux. Somliga bli glada, när de se bilden, och andra — ja, tro mig! — bli rent av förskräckta.

Det är för resten skönt, när ens modeller ha humor — och det ha ofta de svenska kvinnorna, det skulle inte falla någon av dem in att som den där franska skådespelerskan stämma någon för en karrikatyrteckning. Tollie Zellman t. ex. har humor. När jag satte sneda ögon på hennes porträtt och på andra sätt framhöll något ironiskt, något »på lur» — i stället för att bli ond, blev hon förtjust.

— Men kvinnoansiktet ger väl en stor skala att spela på? fråga vi framför en romantisk, smäktande Jessie Wessel i olja.

— Ja visst, och målaren bör enligt min mening ovillkorligen betona något särskilt, karaktäristiskt drag hos sin modell. Fördenskull går jag aldrig bums till verket; jag studerar först min modells sätt att röra sig, hennes väsen o. s. v. Och det är mycket intressant att iakttaga, hur de olika modellerna reagera inför konstnärens iakttagelse av oregelbundenheterna i deras ansikte. Ett absolut regelbundet ansikte existerar icke, och det är ofta genom att en smula överdriva de små oregelbundenheterna man får fram karaktären. Men så gör inte kameran: den fångar en enda viss sekund av människans liv, medan målningen ger — ja, kanhända ett helt liv.

Vi hörde, att den franske målaren hade en svår strid att kämpa med sin modells önskan att vara dam — dam också i hårfrisörskans och skraddarens mening. Man förstår lätt, att den svenska kvinnan är fogligare.

— Men jag tycker nu om att avbilda mina modeller i någon frappant kostym, säger hr Grünewald. På 80-, 90-talet avbildade man gärna folk i vardagskostym och med vardagsuttryck. Men det är väl inte vardagar man vill ha förevigade. Ett porträtt skall hänga i ett vackert rum, ett porträtt skall dekorera. Se på de gamla målarerna! De läto sina modeller paradera i praktkostym.

— Liksom skådespelaren noga sätter sig in i den av diktaren givna rollen innan han kreerar den fullständigt, så måste porträttmålaren söka förstå sin modell, slutar hr Grünewald. I Lionardo da Vincis Mona Lisa finns det lika mycket av Lionardo själv som av Mona Lisa, i Rembrandts saker mer av Rembrandt än av hans modeller.

Från hr Grünewalds väggar tyckas en rad kvinnovarelser, romantiska eller spirituella, kyliga eller temperamentsfulla, in-

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39

**GUMMANS
Tvättpulver**

-de &
ändå de
bästa.

VARJE GRAMMOFONÄGARE
bör rekvirera vår stora skivkatalog för 1921 över Grammfonskivor. Sändes mot 30 öre t. porto. Ens.-förs. av de nya

Parlophon-Ekophonskivorna.
Spec.: Orkestermusik, Dragspelsmusik, Brilljanta inspelningar. Dagens nyaste melodi finnes alltid hos oss.

Grammfon-Apparater i stort urval till nya bill. priser. Katalog mot 30 i porto.
A.-B. Nordiska Musikaffären,
Avd. 20, Göteborg.
Stora Nygatan 11, Drottninggatan 83.
STOCKHOLM.

Billiga o. bra äro Sveriges Urmakares A.-B.s äkta **VIKING-Väckarur**

Förnicklat fodral med mässingsboten. Stort mässingsverk. Kraftig väckning. Säljas under garanti av alla

Urmakare.

PETRIS

ångpreparerade

havregryn och havremjöl

Naturläkekonstens yppersta hjälpmedel.

Läckra och hälsosamma.

M. ZADIGS

prisbelönta neutrala

Lanolin Crème-Tvål

den yppersta av alla Toilette-tvålar, förlämnar huden ungdomlig friskhet och skönhet.

M. ZADIG, Malmö.

H. M. Konungens Hovleverantör.

**DET NUMERA
FÖRNÄMSTA
HVETEMJÖLET
ÄR**

AL. WÄTERBY PERSSONS BEKANT
H. S.
CHRISTIANSTAD
GÖTEBORO
KRISTALL-PATENT

Vid **Blodbrist** och allmän **Svaghet**

IDOZAN

Mest effektiva järnmedicin.
5 gånger kraftigare
 än andra liknande preparat.
Överraskande resultat.
 Förordas av många läkare.
 Fås på alla apotek.
 A.-B. FERROSAN, Malmö.

Kameror
 och alla slag
Foto-artiklar

BEGAR VÅR KATALOG N:o 15!
HUGO SVENSSON & CO
 GÖTEBORG

Ny upplaga
 av
Iduns Kokbok
Omarbetad
 och
utvidgad

utkommen i alla boklädor i riket.

Anvisningar för användning av gasspis eller gasugn vid stekning och . . . bakning. . . .

Inbunden i klotband
10 kr.

BÄSTA MEDEL
 FÖR
LÖDNING I HEMMET
 AR
CITO

Finnes i varje järnhandel.

En hemlighet

är varför YVY-tvålen blir mer och mer berömd och efterfrågad.
 Endast den, som en gång använder YVY-tvålen, vet varför han ej använder andra toalettvälar.
 Damer och herrar, som sätta värde på ungdomsfriskhet och ett vackert yttre, uppnå detta genom ständigt bruk av den med förskönande parfymer och välgörande ingredienser tillverkade YVY-tvålen.
 YVY-tvålen är den mest fulländade toalett tvål, som kan åstadkommas till så lågt pris, att den kommer till användning i varje hem.
 YVY-tvålen är tillverkad på särskild för denna tvål utmärkt metod, med tillsats av de mest utsökta essenser på detta område samt med stöd av vetenskapen under noggrannaste beaktande av hygienens fordringar.
 YVY-tvålen erhålles i varje välsorterad affär från Ystad till Haparanda.

Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik, Ystad.

PARAMINT
 PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE.
 Vid sjukdomar i munhåla och svalg.
 Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT
 A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

stämman med blicken ur sina onaturligt stora sköna ögon eller leendet kring lysande blodröda läppar: de äro lika mycket målaren Grünewald som sig själva.

Oscar Björck om kvinnoporträttets charm.

Oscar Björcks vackra dampporträtt känna ju alla till. Vi veta inte, om skälet till att de äro så charmanta, är att han själv är en sådan charmör, men man skulle nästan kunna tro det, när man hör honom ge följande små vinkar om hur man drar fram det bästa ur sin modell:

— Det är klart, att damer äro tacksammare att måla än herrar, säger han, de ha bättre om tid och större intresse av att bli målade.

— Jag vågar påstå: om modellen känner på sig, att porträttet blir bra, då blir det också som bäst! Har man väl slagit an en riktig sträng, är hennes intresse fångslat. Men modellen får aldrig känna vilket slit porträttmålningen är, hon får bara förnimma flykten i det. Man kan liksom hypnotisera henne till att känna ett slags kompaniskap med målaren i arbetet — och det är just konsten det.

För övrigt håller professor Björck framför allt på charmen i kvinnoporträttet.

— Får man inte fram charmen, säger han, då är inte porträttet något verkligt porträtt. Målaren måste sammanställa allt: modellens uttryck, ställningen, dräktens färger och snitt, för att få fram den harmoni, mot vilken modellens charm kommer till sin rätt.

— Dräkten? undrar intervjuaren, kan där aldrig bli olika meningar mellan målare och modell om vilken dräkt som är lämpligast?

— Nej. Modellen = damen har alltid på känn vilken dräkt som passar henne bäst, och av det kan så konstnären göra vad han vill, blir svaret.

Professor Björck är tydligen en lycklig målare!
 E. TH.

Hans vackraste minne.

Av SVEN DEREGÅRD.

DET SATT NÅGRA UNGDOMAR FRAMFÖR en skymningsbrasa en vintersöndag. De hade pratat, sjungit, spelat, läst dikter. Och som skymningen föll mörkare och glöden lyste allt mera fantastiskt, stämde de vemodigare och började tala om minnen.

"Nu är det din tur, Gunnar", sade Brita Bjerke åt ingenjör Gunnar Berg, hennes fästman, som satt sig ned och preluderat på pianot.

"Har inga minnen", sade denne.

"Du, som varit ute så mycket", sade någon.

Gunnar lät höra en löpning, vände sig därefter mot sällskapet på braskuddarna, enkannerligen till sin Brita, och sade:

"Ja, om ni vill — men det kommer att röra sig om en kvinna. Och det är farligt att tala med kvinnor om en kvinna."

Brita höjde på fingret.

"Berätta du, Gunnar", sade hon. "Jag skall inte kräva räakenskap."

Gunnar Berg kom fram till brasan, slog sig ned på en kudde bredvid Brita, strök sakta över hennes hår och sade lågt till henne:

"Det blir mitt vackraste minne — före dig!"

"Mitt vackraste minne", började han, "daterar sig rätt långt bort i tiden.

Det var här i Stockholm — första året jag var här. Jag bodde på en liten gata — en tyst, undan-gömd gata — hade ett rum för mig själv — det var, när jag låg på högskolan.

Värdinnan hade en flicka hos sig — en mörkhårig, brunögd flicka, riktigt vacker förrästen. Det kunde naturligtvis inte undvikas, att vi kommo i samspråk — jag var ju främling på orten — hon med — hade helt nyligen kommit från Norrland.

Jag förnekar inte att jag hyste ett visst intresse

"Tänk, va' fru Andersson sliiter och står i! Att frun bara orkar."
 "Ja, hade jag inte Grummes Normal-tvål, så vet jag rakt inte hur det skulle gå."

Då Ni vill ha något riktigt gott, skaffa Er då en påse

THULE

Dessert- & Likör-praliner.

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

ASTRA-MALTOS

anses av framstående auktoriteter som det bästa kraftmedlet, då det gäller att tillföra organismen lättsmälta kolhydrat. Rekommenderas därför av läkarna för **späda barn och digivande mödrar samt klena personer i alla åldrar.**

Pris $\frac{1}{4}$ burk 3.25, $\frac{1}{2}$ burk 2.—

Fås å apotek, sjukvårdsaffärer m. m. Bruksanvisning medföljer.

PRÖVA
NÄSTA
GÅNG
MED
STRUM-
PORA

KRYMPER
EJ
YLLE

LUX

(FRÅN SUNLIGHTFABRIKERNA)

Genom en annons uti *Nya Wermlands-Tidningen*, som är *Vermlands äldsta och enda dagliga tidning*, träffar Ni över **10,000** hem i länet och stiftet.

Huvudkontor: Karlstad.

MED EN KODAK

KAN SOMMARENS GLÄDJE BEVARAS I BILD. — **ATT FOTOGRAFERA MED EN KODAK ÄR EJ SVART — RESULTATET DET BÄSTA.**

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR BÄST GENOM **HASSELBLADS FOTOG. A.-B.** GÖTEBORG. STOCKHOLM. MALMÖ.

PELLERINS "ELIT"

Smörblandat margarin.

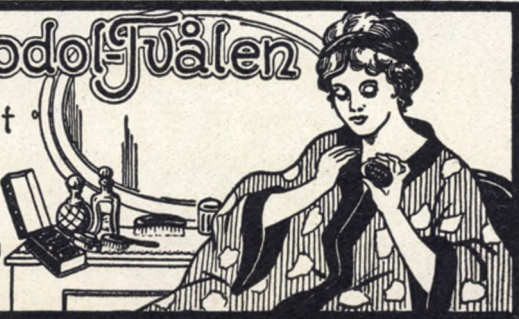
Marknadens förnämsta fabrikat.

Kungl. Hovleverantör.

Florodoljvålen

Endast den!

PARFYMERI
FLORA
GEFLE

för henne — utan att jag därför kunde tala om någon medveten böjelse, mycket mindre då, att jag ville ha henne till min 'älskarinna', som en av mina kamrater cyniskt uttryckte sig. Men hon var ju vacker — det låg något gott över henne, något navt, ja, det kanske låter banalt, barnarent.

Nå, jag vill inte säga, att jag gjorde alltför mycket för att få henne till mig — men inte heller motsatsen. Jag såg, varthän det skulle bära, men — jag var ung och ensam — och hon var kvinna.

Det led mot jul. Jag skulle inte resa hem — det fanns inte längre något som drog mig — sedan mor gått bort, var det blott som att fara hem och titta på möblerna.

Värdinnan var för tillfället bortrest — Elsa — flickan — skulle komma in och göra det litet trevligt för mig till jul.

Hon kom in framemot kvällen — jag satt vid pianot och fantiserade — lät fingrarna löpa över tangenterna som de ville.

Jag var i en underlig stämning. Det känns alltid litet konstigt att vara borta om jularna — då mer än annars gör sig hemlängtan gällande. Minnena träder fram — minnena från hemmet, från barnomens jular.

Elsa och jag hade växlat några ord, rena obetydigheter, och hon höll på att flytta undan ett par böcker från skrivbordet, då jag hörde henne gnola på en melodi — en som liknade en psalm eller något ditåt. När hon gnat ut, frågade jag henne, vad det var för melodi.

En julsång, svarade hon.

Jag bad henne sjunga den — jag visste, att hon hade en liten vacker röst, det hade jag hört ibland om kvällarna. Hon sjöng och frågade sen, om inte jag kunde någon vacker julsång.

Visst kunde jag det — och jag gjorde något, som jag inte gjort sen jag var barn — jag började sjunga 'Härlig är jorden' och ackompanjerade mig själv.

Det kanske verkar löjligt, men jag satt faktiskt med tårar i ögonen, när jag sjöng — varför, det vet jag inte, kanske därför att det var den sista sång, jag hörde min mor sjunga — kvällen innan hon dog.

Elsa satt tyst och lyssnade med tårar i ögonen — kanske även hon tänkte på något — jag vet ingenting.

Jag slutade att spela — satt och tänkte en stund — och så i ett nu flög den tanken på mig: vi skulle ha det liksom litet festligt. Kaffe och bakelser — ett glas punch — och så ljus.

Det var snart klarerat — och sedan Elsa dukat fram gick jag till pianot och spelade en festmarsch.

Vi slogo oss ned i soffan — Elsa fick leka värdinna — och hon gjorde det på ett förtjusande älskvärdt sätt — det var något mjukt och behagligt i hennes rörelser — bara det att se henne fylla i glaset, var mig en njutning.

Vi drucko — stämningen höjdes — fast 'hög' blev den aldrig — det kom ett och annat stänk av vemod med.

Jag sade ju, att jag hyste ett visst intresse för henne, om jag än inte visade det så öppet, att det var något som drog oss emot varandra, kanske mest det att vi båda var ensamma och unga.

Hon däremot hade svårare att dölja det. Hennes förstulna blickar, hennes ansiktsuttryck, när hon såg mig, det och mycket annat sade mig, hur det var fatt och gjorde, att jag började tänka en smula.

Hon satt lutad mot soffryggen, tätt intill mig, vid minsta rörelse snuddade vi vid varann, jag kände doften av hennes hår. —

Hennes bruna, varma ögon riktades mot mig — blicken talade om längtan — bad... läpparna rörde sig, men intet ljud kom över dem. Hon blott såg på mig.

Jag vet inte, vad som kom över mig — det var något oförklarligt, något som på samma gång eggade mig och höll mig tillbaka.

Jag var ung — och ensam — och hon var kvinna. Det skimrade för ögonen, mina tankar utförde en häxdans i min hjärna, det var för och emot och ja och nej.

Och hennes ögon längtade och bådo.

**A-B FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

**RECKITTS
PÅSE BLÆLSE**

SINGER
DEN MODERNA SÏMÅSKINEN

Svält ej Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

Begär alltid

MAIZENA

Oöfverträfflig

eller

såser,
bakning,
maizenagröt
etc.

**EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAÒ**

är det bästa på hela dan!

OMEGA

Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

Tvätta
med
LANGES SÄPPULVER
PIANINON

av förnämsta fabrikat å lager från flera kungl. hovleverantörfirmor. Moderna stilar, olika träslag. Goda avbetalningsvillkor. Rabatt vid kontant köp.

Tillskriv oss genast om Ni är spekulant.
A.-B. Fogelqvists Musikhandel
Tel. 691. Norrköping. Tel. 691

HUDCREMEN
Antifinol

är ett beprövat och erkänt medel för borttagande av finnar, pormaskar och rynkor. Vid daglig användning erhålles en mjuk hud, en charmant hy samt vita och smidiga händer. Försäljes av apotek, parfym- och kemikalieföretag samt direkt från oss.

Pris 3:— kr. pr tub.

Fräkenpomadan SOLEIL
erkänd tillförlitlig att på kortaste tid borttaga även de mest mörka och fula fräcknar. Exp. mot 3:— kr. pr tub, 2 tuber portofritt endast från oss.

A.-B. ANTIFINOLFABRIKEN
GÖTEBORG.

Dr. Scholl's
"Fotknölskyddare"
ger ögonblicklig lindring åt ömtåliga fotknölar och befriar dem från skons tryck. De återställa dessutom skon i dess ursprungliga form.

Dr. Scholl's
"Tåspridare"
bidrar att borttaga fotknölar genom sin sinnrika konstruktion. Den är tillverkad av finaste paragogummi.

Dessa artiklar äro två av Dr Scholl's 43 fotvårdsspecialiteter. Om Ni icke kan erhålla dessa artiklar genom Eder skohandlare så vänd Eder direkt till oss. Begär broschyren "Fötterna och deras vård" som sändes gratis mot 20 öres porto.

The Scholl Manufacturing Co.
A v d. I. STOCKHOLM 7.

Elsa! sade jag.
Ögonblicket därefter låg hon i mina armar och en kyss brann på våra läppar. Så drog hon sig ifrån mig och lutade sitt huvud mot min axel, så som kvinnan älskar att göra, när en man har kysst henne.

Elsa! sade jag. Men hon svarade inte. Istället kände jag, hur det ryckte i hennes kropp — i nästa ögonblick brast hon ut i gråt.

Jag lät henne gråta ut, sade intet, vad skall man väl säga till en kvinna, som gråter? — trycka hennes hand, smeka hennes kind.

Men när hon slutat gråta, gjorde hon sig lös ifrån mig, såg på klockan, sedan på mig — jag förstod henne — hon dukade av, kom åter till mig, kysste min hand och gick.

Men under hennes gång mot dörren hörde jag som i en undertryckt snyftning: jag älskar dig!

Morgonen därpå satt jag och läste ett brev, som jag fått hemifrån, då det ringde häftigt på telefonen. En obekant kvinnoröst frågade, om det var herr Berg — jag bejakade frågan — och hon ryckte fram med sitt ärende.

Det var hälsningar från Elsa — hon hade råkat ut för en olyckshändelse på kvällen — blivit överkörd — fördd till sjukhus — inre skador — fara för livet —

Jag vet inte, hur fort jag kom iväg — dock inte fortare än att tusende tankar hunno komma och gå.

Jag kom fram, fördes in i en liten sal — nästan tom, ett par sängar blott voro belagda — och längst fram vid fönstret låg Elsa.

Hon låg med ansiktet vänt mot fönstret, genom vilket decembersolen sparsamt sände in sina strålar. Hennes ansikte var blekt, men bar en prägel av stilla frid.

En sjuksyster satt vid sängen. Hon reste sig upp och gick emot mig.

"Herr Berg", sade hon. "Jag var villrådig — men hon bad — yrade. Doktorn lovade henne blott ett par timmar — och..."

Jag kunde inte svara, blott trycka hennes hand. Systemen avlägsnade sig. Jag gick fram till Elsa, hon vände sakta och med svårighet ansiktet emot mig och försökte lyfta sin hand. Den föll slappt tillbaka. Jag tog den och kysste den.

Hon försökte tala, men det enda hon förmådde säga, var ett svagt 'tack'!

Sedan kände jag, hur hennes hand krampaktigt grep om min och såg, hur hennes ögon plötsligt blevo stirrande, andedräkten blev tung och flämtande, det såg ut, som om hon skulle dö. Jag ringde på systemen, men då denna kom in, var anfaller redan över.

Hennes huvud föll tungt ned mot kudden, blicken, som förut varit fästad på mig, gled förbi — långt bort — ansiktstrycket blev som hos en fjärrskådande.

Över hennes bleka ansikte föll en strimma av sol — den lyste upp hennes fina drag, gav dem något förändligt, en prägel av nästan överjordiskt lugn och ljus.

Det var så tyst i salen. Systemen satt andlös vid hennes sida, sakta strykande med sin hand över hennes panna.

Elsas blickar sökte min. Ögonen fingo åter det bedjande längtande uttrycket, som kommit mig att glömma allt — läpparna rörde sig — hon ansträngde sig för att tala.

Jag lutade mig över henne. Och svagt som den svagaste viskning nådde hennes ord mitt öra: Jag älskar dig!

Jag glömde att systemen satt bredvid oss, glömde, att jag hört dörren öppnas och sett en flik av läkarens vita rock — glömde allt för att giva henne en sista kyss.

Jag höll åter hennes hand. Hennes ögon voro slutna; det vilade frid över hennes drag.

Då kom döden. Lugnt och stilla kom den, sakta, nästan omärkligt löste den henne från livet — en suck — en lång blick, som sökte min — och allt var slut."

Han tystnade och satt orörlig, till dess han kände Brita luta sig emot honom och förnam en het tår falla på sin hand. Då ryckte han lätt till och sade: "Sådant var mitt vackraste minne."

F. Paulis
Azymol-
STIMULUS

Ger friskt och kraftigt hår åt ung och gammal. Vårda barnens hår, tillförsäkra dem kraftig hårväxt för livstid!

I flaskor "med fett" och "utan fett".

TRADE MARK

NESTLÉ'S BARNMJÖL

Absolut rent schweizisk högfjällsmjolk är huvudbeståndsdelen i det välkända Nestlé's Barnmjöl. För dess tillredning behöves endast kokt vatten, vilket är detta näringsmedels stora fördel.

För den nyfödde.
Reklamkartongen med komplett, fin välsydd utstyrelse å Kr. 15 samt Extra elegant å Kr. 19 och 25. Mönster medf. Enbart mönster 2: 50. Fru Casparsson, 3 Järntorgsgat., Örebro.

Ärade husmödrar!

Det är Er mähända obekant vad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar å 25, 40 och 75 öre köpas och "Några beprövade recept" fås gratis överallt.

Handels-A.-B. Sten Sjögren & Co, Göteborg

AMATÖRKAMEROR

Fredsutförande. Olika världsfabrikat

MATERIAL OCH TILLBEHÖR för pack- & amatörfotografer.

AKTIEBOLAGET ARTO, Malmö.
SÜDRA FÜSTADSGATAN 2.
Rikst. 52 76 och 56 22.
Illustrerad katalog kostnadsfritt.

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith" för matlagning och bak, och Växtmargarin "Extra Växt" för bordet, äro marknadens förnämsta fabrikat.

VICTORIAS
LAVENDEL TVÅL
FÖRNÄMSTA I SVERIGE

Stölmakameror & material äro bäst!

Erhålls hos våra återförsäljare eller direkt från *Stöltens Foto Hus*, Malmö

Att vara eller icke vara, det är frågan

för den choklad som ej är god, ty i varenda handelsbod man för *Cloettas Cacao* och den är fin, det ska ni trol! För ung och gammal, vilken fröjd, när med sin dryckjom man blir nöjd.

GULD-CACAO och **CHOKLAD**

Cloettas

fabrikat är sedan 50 år välkänt i hela Norden såsom marknadens förnämsta. Säljes överallt i fabriken originalförpackningar.

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**, som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styrkegrader efter örats olika hörselörmåga. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lomhörda i kyrka och teater. För efterrapningar varnas. **Öronmassageapparaten MASSACON** botar susning för öronen ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i St. Louis och den Engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj: Ankedrottningen av England och Prins Carl av Sverige. Begär katalog och intyg. Ensambörsäljare för Sverige: MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT, Per Veljersgatan 9, MALMÖ 1. — Telefon 49 75

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av **reumatiska åkommor.**
Med. D:r Emil Kleens
ettåriga kurs för damer och herrar i Massage och Sjukgymnastik börjar den 1 Okt. kl. 10 f. m. N:o 37 Mäster-samuelsgatan 2 tr. och fortsätter med biträde av Gymnastikdirektören Fru Elsa Kjellgren till slutet av april 1922. Prospekt begäres städes under adress 43 Engelbrektskat. Emil A. G. Kleen.

Malmö Zander-Institut
Absolut mångsidigaste utbildningsanstalt inom landet. Enda anstalt försedd med apparater för grundlig undervisning i de Fysikaliska behandlingsmetoderna. Fullständig utbildning i Massage, Sjukgymnastik, elektricitet, Ljusbehandling, Värmebehandling, Badbehandling m. m. Nästa kurs börjar i sept., räcker c:a 8 månader och kostar 700 kr. Kompletteringskurs för sjukgymnaster! Specialkurs för med. stud. Fem lärare oaktadt ytterst begränsat elevantal. Billig inackordering anskaffas. Begär prospekt!

Fräkencreme
Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6: 50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

Birgittas Äkta Citron-Creme.
Ofelbart medel mot sträv och narig hy. Bästa ansiktsmassagerème. Utplånar rynkor och ojämnheter i huden. Tillverkas av saften av friska citroner. Parfymeri S:ta Birgitta, Stockholm. Pris kr. 3:—

Missprydande hårväxt
borttages genom **Elektrolysbehandling.** Garanteras utan märke i huden efter behandlingen.
FRU EBBA HEYDEN
Kungsgatan 12
MALMÖ.
Tel. 4215.

GÖTEBORGS GYMNASIKA INSTITUT
Östra Hamngatan N:o 45
Förmånligaste specialkurs i **MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK**
Ny kurs börjar den 15 september. I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i Pedagogisk gymnastik, Ortopedisk behandling, Elektrisk behandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Röda Korsets samaritkurs. Begär illustrerat prospekt.

Angenäm sommarvistelse å badort på Isle of Wight, England,
i förening med praktiskt studium av engelska språket. Utflykter till sevärda platser. En veckas vistelse i London, som beses under ledning av Cook's resebureau. A badorten Shanklin för studentskor, skolflickor och andra. Vidare meddelar Fil. Magister Fru Viola Lyttkens, Djursholms-Danderyd (tel. 68), el. undertecknad. A badorten Sandown för studenter, skolynglingar och andra. Vidare genom undertecknad. OBS! Anmälningar snarast!
BERNHARD JANSOON.
Lärare vid Linköpings h. allm. läroverk. Adr.: Linköping. Tel. 13 76.

Stockholms Nya Gymnastiska Institut
S:t Eriksgatan 32, Stockholm.
1-årig kurs. Begär prospekt!

Vid Aringsbergs Hespension för flickor
börjar höstterminen den 1 sept. Undervisning meddelas i alla ämnen enl. flickskolans kurser samt i musik. Infödda språklärarinnor. Endast friska, välartade och normalt begåvade elever emottagas. Prospekt på begäran.
Elsa Kjellander, Adr. Aringsberg, Alfvesta, Rikstel. Alfvesta 104.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid **Sydsvenska Gymnastik-Institutet.**
Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Herpsättra Skola,
8-kl. flickskola, **HELPEPENSION**, förlagd till Carlberga villaegendom, Södertälje. Skolan står under Kungl. Skolöverstyrelsens insende.
ANNA SUNDIN, Riks Södertälje 5 32.

INGENJÖRS-AKADEMIEN
Wismar a. d. Ostsee.
Program genom Sekretariatet, Ingenieur-Akademie, Wismar a. d. Ostsee.

Grundad 1906 T. 154, 254, 354
Katrineholms Praktiska Hushållsskola
öppnar nya kurser i HUSHÅLLS- och SLÖJDAVDELNINGARNA den 1 september. Undervisningen ledes av erkänt skickliga lärarinnor i finare och enklare matlagning, servering, bakning, charkuteri, konservering, syltning, saftning, smörgäberedning, upplagningar, servetttrykning, dukning, hälso- och sjukvårdslära, konstslöjd och konstvävning, linnesöm, glansstrykning, hushållsbokföring m. m. Efter genomgången kurs anskaffas förmånliga platser åt dem, som så önska. Skolan förfogar över ljusa, tidsenliga lokaler. Ny regim. Prospekt erhålles mot 50 öres porto. Uppgiv avdelning.
Adress: **Katrineholms Enskilda Läroverk, Katrineholm.**
ELIAS ÖHMAN, verkst. direktör.

Institutet för Kvinnliga Läkareassistenter
Nytorgsgatan 23 A, Stockholm
börjar tvåårig utbildningskurs i sept. 1921. Kursen omfattar: 1) grundläggande teoretisk-praktisk kurs; 2) kurs i hush. ekonomi; 3) praktisk tjänstgöring som sjukgymnast vid badort; 4) praktisk tjänstgöring i sjukvård samt 5) provtjänstgöring som läkareassistent. Minimikompetens: 6 klassers läroverk eller motsvarande. Begränsat antal elevplatser. Kostnadsfri platsförmedling efter godkänd kurs. Läkareförelser. Kursavgift 1,500 kronor. Alla från institutet utexaminerade elever ha omedelbart erbjudits goda platser. Begär prospekt.

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT

N:r 73. Det skrives så mycket om håret i Iduns Skönhetsavdelning. Jag har med intresse följt med och även försökt sköta mitt hår efter ordinationerna men för-gäves; det faller av lika mycket, kan vara bättre ett par tre dagar efter tvättning, men om jag på kvällen masserar hårbotten och ingnider den med svavelpomada, faller håret vid kammningen på morgonen desto värre. Har brunt, lockigt hår, som alltid varit tjockt och präktigt, och nu finnes snart ingenting kvar, vilket gör mig nästan förtvivlad. Skulle Fru Skönhetsdoktor godhetsfullt vilja upplysa om något gott medel?
Bekymrad 34-åring.
Håret brukar så småningom upphöra att falla om man sköter det enligt den beskrivning, som givits i dessa spalter. Massage är nödvändig en gång om dagen, men man bör ej därvid använda svavelpomada om håret redan förut är fett. Pomadan användes egentligen endast efter tvättningen då håret väl är torrt för att ge näring åt de för tillfället uttorkade hårrötterna, och man behöver blott ta helt litet i taget av pomadan på fingertopparna men gnugga in den väl i hårbotten. — Här recept på en *hårtinktur*, som brukar vara stimulerande för hårväxten: 6 gr. muskotblommaolja, 1 del. ren sprit eller eau de cologne. Detta ingnides dagligen i hårbotten tills bättring visar sig, sedan mera sällan. Motverkar även hårets grånande.

N:r 74. Har strävt och rakt hår och undrar nu mycket om jag skulle kunna få det litet bättre. Vet vår värderade Skönhetsdoktor något bra medel? Väger man använda Syster Ellas annonserade lockhårvatten Duchesse? undrar "Stripigt hår."

Tvätta håret så som beskrives i sv. på fr. 5 i n:r 3 samt borsta det en stund varje aften för att få det mindre strävt. Försök lockvattnet ni talar om, det kan ej vara skadligt. Annars finner ni beskrivning på annat sådant i sv. på fr. 62. Men först och främst måste håret vara väl skött för övrigt.

N:r 75. 1) Ville be Fru Skönhetsdoktor vara god säga mig om den så mycket oannonserade Hämoes hårtinktur verkligen har de goda egenskaper, som "Intygen" ge anledning tro. Kan den verkligen rekommenderas? Mitt hår faller trots tvättningar och svavelpomada. — 2) Har anlag att bli fet, ej i ansiktet mer än önskligt men på kroppen för övrigt. Vad göra för att ej magen och höfterna särskilt skola bli så utstående? — 3) Tacksam även för ett gott medel mot liktornar.
N. N.

I Hämoes hårtinktur är omtyckt av många, men om den har alla de utlovade egenskaperna kan jag ej gå i god för. Se sv. på fr. 73, där ni finner recept på en stimulerande hårtinktur. — 2) Ni behöver daglig gymnastik för att få fettat jämt fördelat över hela kroppen. Särskilt för fettma kring mage och höfter ser ni ett råd i sv. på fr. 28 i n:r 12. — 3) Tvätta fötterna ofta i varmt vatten. Lagg på liktornen amerikanskt häftplaster, vilket får sitta på några dagar då det borttages och den uppmjukade liktornen *skaves* med en kniv. Ny häfta påläggas, och sålunda fortsättes tills ömheden försvinner. Duger ej att ha för tränga skodon.

N:r 76. Vore tacksam för ett gott råd av Fru Skönhetsdoktor. Vad skall jag göra med mitt hår när det klyver sig i topparna?

Vägglöss
Desinf. med amerik. gassystem (ej cyanalium). Ej risk eller obehag för grannar. Specialité: Kackerlackor, Mal och Vägglöss.
Nordiska Desinfektions Anstalt. Riks 804 85. Allm. 168 13.

GÖTEBORGS DAGBLAD
är
GÖTEBORGS DAGBLAD
Helårspris endast
30 kronor
fritt hemburen i Göteborg och
25 kronor
vid prenumeration å posten.
Bemärk det billiga prenumerationspriset!

Svenska Storessystemet
N:o Smedjeg. 26, Stockholm
Strax vid Hamng. Riks 26 80
Lagerförsäljning av prima kolonialvaror till partipris
Angr. Kaffe utmärkte sorter till 1,74, 1,92, 2,36 pr kg.; The 2,95 och 4,90; Cacao, ypperlig kvalitet 2,20; Havregryn 57 öre; Makaroner 1,58. Specier och konserver väsentligt lägre än i handeln. Endast redbara varor. Omsorgsfull expedition.

Babyutstyrlar
Verkligt förstklassiga, av finaste tillbehör och välsdydda allt för den nyfödde, till det billigaste priset kr. 12. Örgott av noblessväv med broderat hörn kr. 3. Mönster medfölja.
FRU CLARA LINDQVIST.
Övre Kvarngatan 32 — Borås.

Praktiska,
hygieniska, impregnerade damunderkläder av olika modeller för dag- o. nattbruk samt Dambindor, även i små reseförpackningar, i parti o. minutt billigast från
Carl Stangenberg,
Hötorget 10, Stockholm.
A. T. 28690. R. T. 7762.

Vägglöss
och all slags ohyra utrotas tillförlitligast av
DESINFEKTIONS A.-B. SKANDIA
Malmö Göteborg
Tel. 5317 Tel. 19610

SOLVIKS BARNPENSION
Adress: SÖDERTÄLJE - Rikst. 497
KINDERGARTEN SKOLUNDERVISNING
PROSPEKT

Kungsörs

LYKTOR OCH FOTOGENKÄRL

Finns i alla järn- och bosättningsaffärer.
A.-B. Kungsörs Bleckkärlsfabrik, Kungsör.
 Drottninggatan 20, Stockholm.

Tapetkompaniet

TAPETER
 till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvalitéer. Rekvirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

Therna
 elektriska
Kokplattor
 Solidaste utförande. Mer ekonomiska i bruk. Erhållas genom elektriska installationsfirmor.
 Elektriska Aktieförbundet
Therna
 Birger Jarlsg. 22, Stockholm

Har ibland klippt av bra mycket, men det klyver sig ändå, ända till 304 cm. högt upp. Har mycket fett hår, så jag måste tvätta det ofta. Idunvån.

Ni bör dagligen massera hårbotten så som beskrivs i sv. på frågorna 28 och 60. Så småningom upphör då den onormala klyvningen av håren. Klippningen bör ske regelbundet en gång i månaden. Flåta håret och dra flåtan uppåt genom fingrarna, så att de korta hårstråna komma att skilja sig från flåtan, varigenom de äro lätt åtkomliga för saxen. Men som det inte är lätt att själv klippa håret får ni be någon om hjälp. Sköt för övrigt håret väl med tvättning och borstning.

N:r 77. 1) Vore så innerligt tacksam för något medel mot s. k. feta mjäll i huvudet. Håret blir så förfärligt fett och varar torrt högst en vecka efter tvättningen. Och så denna olidliga klåda! — 2) På samma gång ber jag om ett råd mot röda, nariga händer.

20-åring.
 1) Om ni tvättar håret med såpsprit och skrapar väl upp mjällen med naglarna samt sedan har litet ättika i första sköljvattnet,

så bruka mjällen och det oljiga i håret så småningom försvinna. Här ett medel mot mjäll: 30 gr. söt mandelolja, 9 gr. kakaosmör, 9 gr. svavelblomma, 25 gr. rosercine. Att ingnidas i hårbotten. — 2) Salva för röda händer: 30 gr. söt mandelolja, 30 gr. rosenvatten, 15 gr. vitt vax, 10 gr. zinkblende, 1 gr. fransk terpentintin, ½ gr. olivolja. Bäst att låta utföra receptet å apotek. Salvan ingnides sedan händerna blivit tvättade och torkade.

N:r 78. Skinnet runt omkring en av mina naglar torkar och spricker sönder, vilket är mycket obehagligt och försäkras omhett. Tacksam för ett råd är Rudolf.

Gnid in vaselin eller annat fett kring nageln.

N:r 79. Jag har tre stycken små mjuka vårtor symmetriskt ordnade i ansiktet och skulle vara mycket tacksam om Fru Skönhetsdoktorn kunde hjälpa mig få bort dem, för de bidraga just ej till att försköna, och så märker jag att de tillväxa. Har försökt med ättiksprit, men det tog hål, så det kunde jag inte fortsätta med. Trean.

När man använder ättiksyra på vårtor får man vara ytterst noga att ej något av vätskan kommer utöver själva vårtan, vilken skall frätas bort. Men som det är rätt riskabelt att själv experimentera med vårtor i ansiktet råder jag er, om ni vill ha bort dem, att vända er till en hudläkare.

N:r 80. Undrar om det finnes något tillförlitligt medel mot generande hårväxt? Har blivit lärd att rycka upp hårstråna med rötterna, men det ser ut att bara bli värre av det. Finnes ej något att stryka på, så att håren ej återkomma undrar Villrådlig.

Helt nyligen i sv. på fr. 70 har behandlingen av generande hårväxt stätt. Men naturligtvis hjälper det ej för beständigt utan måste göras om vid behov. Se även sv. på fr. 25 i n:r II.

N:r 81. I vinter har jag helt plötsligt fått små bruna fläckar på ena sidan av ansiktet och på kinden en större. Är fullkomligt frisk. Kan ni ge mig ett råd hur jag skall bli av med dem vore jag tacksam. C.

Om det är s. k. leverfläckar se sv. på fr. 49. Andra bruna fläckar blekas med en salva, som står i sv. på fr. 44.

N:r 82. Var god upplys mig om hur jag skall borttaga en hängvårta, som jag fått på halsen och som mycket misspyder densamma. A. B.

Se sv. på fr. 64.
 N:r 83. Vill ytterst gärna bli solbränd. Men på vad sätt skall jag bli detta? Av en väninna har jag hört talas om att de norska flickorna köpa ett slags preparat, som gör att de få en vacker brun färg. Kan man här i Sverige få köpa något medel för att få brun hy.

En som ej blir solbränd. Det lär finnas något som kallas "Sommarbrunt". Hör efter i någon parfymaffär. Ansiktet övermålas med färgen och huden blir brun, påminnande om solbränna. Dekokt på valnötsblad gör samma nytta. (Forts.)

IDUNS TIDSFÖRDRIV

CHARAD:

Mitt första älskar kinaman,
 Mitt andra huldtt din flicka kan,
 Mitt tredje är på tyska god
 Kriterium på ädelt blod.
 Du "träden" till mitt hela hittar,
 Om du i luften går och tittar.

I KÖKET OCH PÅ MATBORDET ÄR Arboga ALFA-KO HUSMÖDRARNAS OCH O

De bästa skönhetsmedlen.

Vårda Edra tänder med

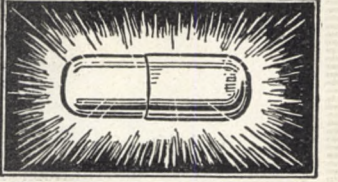
"ETA TANDPULVER" som snabbt borttager den gula och svarta avsättningen av tandsten, så att de fulaste tänder bli snövita och vackra. Pris 3:25. Nyhet!

Vårda Edra händer med "ETA HANDHYLSTER" pris per par jämte 1 tub "Eta vax" 8:50. Bästa medel till att få vackra, vita och mjuka händer. Nyhet!

Fot- och armsvett borttages med "ETA FOT- OCH ARMBAD" som borttager fot- och armsvett och onödiggör de fula armlapparna och skonar dräkten för svett. Pris 2:50 pr ask med pensel. Nyhet!

Utförlig bruksanvisning medföljer. Aterförsäljare antagas överallt. Preparaterna sänd. pr post + porto från

ETA VARUDEPOT, Hälsingborg 3. Ensamförsäljare för Sverige.

SPIECKERS SANOKAPSLAR

alstra nerv- och muskelkraft. Undandröja kraftnedstättning, trötthet, sömnlöshet, överanstängning, blodbrist och svaghetstillstånd, ojämförligt snabbare än något annat medel. Intyg från kända svenska personer på begäran gratis och franko. Askar om 20 kapslar (tillräckligt för 20 dagars bruk) å alla apotek och kemikalieaffärer till pris kr. 4:25 eller exp. portofritt från undertecknade.

Stor kur (10 askar) kr. 38:50. Liten kur (5 askar) kr. 20:—.

Generalagenter för Skandinavien: Harald Westerberg & Co, Göteborg.

IDUNS PAPPER

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1803 - - GEMLA - - ANLAGT 1803
 Specialbruk för finare papperssorter.

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:
R. W. STARE
 B. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

Kvinnlig charm ersätter skönhet

En vacker hud och kropp bör ligga i varje kvinnas intresse att skaffa sig och underhålla.

SKÖNHETSMEDEL AV HÖGSTA RANG:

Endast förstklassiga fabrikat föras.

Syster Ellas hudcrem, förnämsta skönhetsmedel. Bör användas av alla. Pris kr. 2.50.

Syster Ellas särsalva, inneh. 45 % burrows lösning, verksamt medel mot eksem, kyl- o. brännskador, röd, narig hud. Pris kr. 3.—

Syster Ellas fränsalva, inneh. salter som absorbera i soluset förekommande kemiskt verkossamma strålar, bästa medel mot leverfläckar, solbränna etc. Pris kr. 4.— Vid svårare fall bör Duchesse fränsalvan användas. Pr. fl. kr. 3.—

Couleur Naturelle bästa medel mot grått hår. Genom användande av detta medel erhålles en proper naturlig färg å hår och skägg. Pr. fl. kr. 4.50.

Härmoes Hårkultur kr. 3.50.

Näsformaren "Zello". Osköna förmel borttagas smärtfritt. Pr. st. kr. 12.—

Crema Ravisante frambringar fasta och fylliga kroppsformer. Pris kr. 4.50.

Capillator, borttager smärtfritt misspydande hårväxt. Pris kr. 5.—

Hulle de Teint Frais (Hygienvalör) borttager finnar, porrmaskar o. orenheter på ett behagligt och effektivt sätt. Pr. fl. kr. 3.50.

Eau de Frisure (Lockhårvatten) frambringar vägigt och lockigt hår. Lockar med detta medel och pappiljotter utslätas ej i det blåsaste väder. Pr. fl. kr. 3.50.

Smink högsta kvalité, i askar om 8 olika stänger. Pr. ask kr. 4.—

Herbas fotkur, förnämsta medel för fötternas vård. Verksamt mot ömma och svullna fötter, liktornar, valkor, ledknölar, kylskador, nageltrång och fotsvett. Pr. salts kr. 2.50.

Magasin Special
 Specialaffär i Sjukvårds- Förbands- och Medicinska artiklar

Utmärkta organ för annonsering i landsorten:

- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gevle:** Gevle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlshamn:** Tidningen Karlshamn.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Värmlands Läns Tidning.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Ludvika:** Ludvika Tidning.

- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Lysekil:** Lysekils-Posten.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Norrköpings Tidningar.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Säter:** Säterns Tidning.
- Söderhamn:** Söderhamns Tidning.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Visby:** Gotläningen.
- Växjö:** Smålands-Posten.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.

1/2 meter nytt hår.

Då mitt hår till min ledsnad för 3 år sedan på grund av mjällbildning å huvudsvålen började falla av, prövade jag

Hämoes Hår-Kultur.

Mitt hår, som förr var 45 centimeter långt, har nu efter 3 års användning av nämnda Hår-Kultur vuxit

50 centimeter, ett för mig lyckligt och tillfredsställande resultat.

Fru E. ARENTOFT, Bredgade 8, Köpenhamn K.

Avskrift.

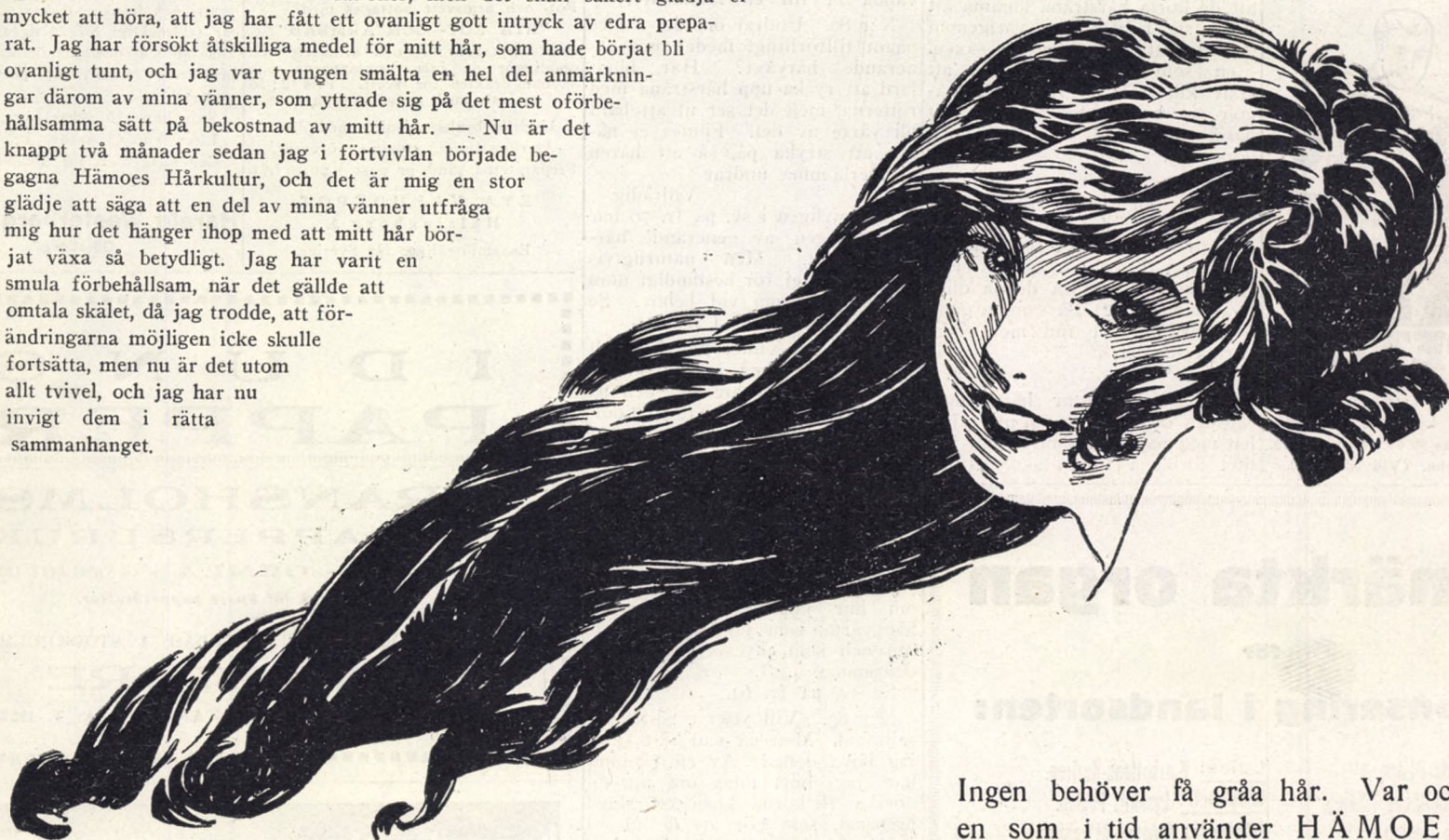
Traryd 4 Nov. 1920.

"Efter fruktlösa försök med alla i marknaden förekommande medel mot mjäll och därav försakat håravfall har jag lyckats förskaffa mig en flaska HÄMOES HÅR-KULTUR, vilken jag nu förbrukat.

Emellertid ha verkningarna av Hämoes Hårkultur på ett häpnadsväckande sätt visat sina goda egenskaper därigenom att mitt hår, som före användandet av Hämoes föll av så att jag var i det närmaste skallig, men efter förbrukning av endast 1 flaska har det i det närmaste återfått sin forna växtkraft.

Med tack för den hjälp jag erhållit har jag härmed nöjet rekvirera 3 flaskor att sändas fraktfritt att betalas enligt Eder önskan. *A. Nordheim, Advokat.*"

APOTEKAREN skriver: Jag är i regel något skeptisk i fråga om pålitligheten av de flesta rekommendationer, men det skall säkert glädja er mycket att höra, att jag har fått ett ovanligt gott intryck av edra preparat. Jag har försökt åtskilliga medel för mitt hår, som hade börjat bli ovanligt tunt, och jag var tvungen smälta en hel del anmärkningsvärdare därom av mina vänner, som yttrade sig på det mest oförbehållsamma sätt på bekostnad av mitt hår. — Nu är det knappt två månader sedan jag i förtvivlan började begagna Hämoes Hårkultur, och det är mig en stor glädje att säga att en del av mina vänner utfråga mig hur det hänger ihop med att mitt hår börjat växa så betydligt. Jag har varit en smula förbehållsam, när det gällde att omtala skälet, då jag trodde, att förändringarna möjligen icke skulle fortsätta, men nu är det utom allt tvivel, och jag har nu invigt dem i rätta sammanhanget.

Ingen behöver få gråa hår. Var och en som i tid använder HÄMOES HÅR-KULTUR, förhindrar detta.

Priset pr flaska är kr. 3:50 + porto. 3 flaskor sändas portofritt.

Hämoes Hår-Kultur säljes överallt!

Hämoes, L^{td} London

För Sverige: **A.-B. Hämoes Generaldepot**

Riks o. Allm tel. 6771

Upplandsgatan 1 - STOCKHOLM

Tel.-adr.: "HÄMOES"